

SLOVENSKI LIST

CORREO ARGENTINO

TARIFA REDUCIDA

Concesión 1551

Dirección y Administración: GRAL. CESAR DIAZ 1657, U. T. 59 - 3667 - Bs. Aires.

Periódico de la Colectividad Yugoslava

Registro Nacional de la Propiedad Intelectual No. 032878.

AÑO (Leto) IX. BUENOS AIRES, 17 DE FEBRERO (FEBRUARJA) DE 1939

Núm. (Štev.) 109

NAROVNINA: Za Ameriko in za celo leto \$ arg. 6.—; za pol leta 3.50. Za druge dežele 2.50 USA-Dolarjev.

POSAMEZEN IZVOD: 10 ctvs.

ZADNIH 100

O krizi, ki je nastala v tukašnji protijugoslavski organizaciji "Hrvatski domobran", odkar je začelo primanjkovati denarja, ki je prej v obliki prihajal iz Evrope, so naši čitatelji že obveščeni. Vrhovno "starešinstvo", ki je prej dolga leta s prav genljivo vzajemnostjo sodelovalo tako pri medsebojnem razdeljevanju dobrot, ki so v obliki čekov prihajale čez ocean, kakor tudi pri izkoriščanju zapeljanih lahkovernih hrvaških priseljencev, se je razcepilo na dva tabora, odkar so dobrote zmanjkale ter jim je ostalo samo še eno polje ureditve: izkoriščanje hrvaškega izseljenštva v imenu neklih lažnih "hrvaških idealov". Zadnji veliki maneuver na račun lahkovernih Hrvatov v Argentini je bila akcija za nakup tiskarne za "Hrvatski domobran". Zaslavljenim pristašem so to reč naslikali tako, kakor da je od nakupa tiskarne odvisna neodvisnost Hrvatske, in res so nabrali precej tisočakov. Za to zadnjo kost pa se je začel boj med voditelji domobranskega izkoriščanja.

Pisali smo že, s kakšno ihto sta se bila začela obdelovati na eni strani Paveličev "odposlanec" Valenta in na drugi izključeni "vstaški general", vrhovni starešina za Južno Ameriko, Ivan Žuvanić, ta v letaku, ki ga je dal tiskati, oni pa v listu, ki ga je obdržal v svojih rokah in ga izdaja na račun tistega denarja, ki so ga mu "domobranci" dali za stroje; mnogi med njimi gotovo v pričanju, da se jim bo kapital čez noč podvojil, kajti voditelji domobranskega izkoriščanja so svojo spretnost vpregli v dokazovanje, da je nakup stare tiskarne z obrabljenim materijalom sijajna kupčija.

Ker bi bilo denarja, nabranega za tiskarno prehitro zmanjkalo, če bi od njega živeli vsi oni "voditelji" organizacije, ki nobenega poštenega posla nimajo, je bilo treba pač nekatere odstraniti. Glavni starešina in njegovi prijatelji so hoteli to narediti s Paveličevima odposlancema Valentom in Šalkovičem, ki sta za časa sedem debelih domobraskih krav žrla z največjo žlico, saj je vsak izmed njih samo za sobo (kajpada s posebnim vhodom) plačeval po 120 pesov na mesec — več nego je za cel mesec trdega garanja zaslužil marsikateri izmed tistih ubogih zapeljanih hrvaških priseljencev, ki so tej pokvarjeni gospodi nasledili in si trgali od ust, da so prispevali v razne fonde, kakor na primer za "Hrvatski narodni fond", ki si ga je Valenta umislil po marsejskem atentatu; v ta fond se je steklo okrog 9.000 pesov, od katerih se je v rokah Valente in Šalkovića "izgubilo" svojih 7.000 pesičkov! Teh podatkov si seveda nismo izmislili mi, marveč jih čitamo v interesantnem letaku, ki so ga v obliki lista dali tiskati gotovo Žuvanić in njegova dva izključena prijatelja iz glavnega vodstva "Hrvatskega domobrana za Južno Ameriko" in ki je nekaka spomenica, naslovljena na delegate osmega domobranskega "sabora", ki se je preteklo soboto in nedeljo vršil v neki mizerni kavarnici na Dock Sudu in na katerega se je Valenti posrečilo privleči komaj kakšnih 40 do 50 oseb!

Žuvanić, ki je v boju za komodno življenje na račun hrvaških delavcev zgubil bitko proti Valenti, kajti Paveličevemu "odposlancu" se je posrečilo proglasiti ga za izdajalca ter ga vreči iz organizacije, se je sedaj hudo maščeval nad svojim nasprotnikom. V zgoraj omenjenem letaku je začel razlagati resnico o domobranstvu v Južni Ameriki. V par besedah povedana, je ta resnica takale: Dokler so dokonca 1934 prihajali na tukašnji Domobran "pošiljke" i čekovi preko talijanskih ba-

KAKO JE PRIŠLO DO SPREMEMBE VLADE V BEOGRADU

GOVOR MINISTRA KUJUNDŽIČA V NARODNI SKUPŠČINI JE DAL POVOD ZA ODSTOP PETORICE MINISTROV — UTEMELJITEV OSTAVKE — IZJAVE NOVEGA PREDSEDNIKA VLADE G. DR. GIŠE CVETKOVIČA

(Avionsko poročilo za "Slovenski list")

Beograd, 9. febr. 1939.

3. februarja se je dopoldne začela na seji Narodne skupščine, katere so se udeležili skoraj vsi poslanci, verifikacijska debata, ki je bila precej živahna. Bivšemu zemljoradniku dr. Milošu Tujanjaninu je precej ostro odgovoril prosvetni minister Kujundžić, ki je svoj govor zaključil z besedami, da v Bosni ne bo nikdar zmagala ideja Kupinca, ampak ideja Kajmakčalana. Po številnih drugih govorih je govoril tudi notranji minister Acimović. Govor ministra Kujundžića je povzročil, da so na večer dne 3. februarja odstopili ministri dr. Mehmed Spaho, Dragiša Cvetković, dr. Miha Krek, Fran Snaj in dr. Đžafer Kulenović. Predsedniku vlade dr. Milanu Stojadinoviću so imenovani ministri poslali naslednjo utemeljitev:

UTEMELJITEV
Gospod predsednik!

V današnji debati v narodni skupščini, zlasti v govoru Bogoljuba Kujundžića, ministra za prosveto, se je ugotovilo, da je v vladi različno naziranje glede ureditve vprašanja našega sporazuma s Hrvati. Mislimo, da smo dolžni, ne samo v interesu izpolnitve naših načelnih obljub pred volitvami glede tega vprašanja, temveč tudi iz drugih velikih državnih interesov, čim prej dokončno urediti to vprašanje sporazuma s Hrvati. Mislimo, da je vlada v sedanjih sestavi ovira za ureditev tega važnega vprašanja, in iz teh razlogov nam je čast odstopiti z mest, ki jih zavzemamo v vaši vladi. Izvolite, gospod predsednik, tudi pri tej priložnosti sprejeti izraze našega odličnega spoštovanja!

V soboto 4. februarja je zato pred-

Zunanji minister Cincar-Marković

naka iz Evrope", je organizacija napredovala in štela skoro 2.000 članov, potem je pa stvar začela iti rakovo pot, tako da je v "Hrvatskem domobranu" ostalo samo še kakšnih 100 aktivnih članov, ki plačujejo po 1 peso mesečne članarine. Ker je ta denar še za enega človeka premajhen, so si domobranci voditelji umislili razne akcije, s katerimi so iz preprostih izseljencev vlekli denar, ki je potem izginjal v njihovih žepih. Ko je grozila nevarnost, da bo njihovo glasilo prenehalo izhajati radi pomanjkanja sredstev, so si izmislili načrt za nakup tiskarne; preštudirali so ga s takšno vestnostjo in se lotili posla s takšno sposobnostjo, da dela sedaj njihova tiskarna z deficitom od okroglih 1.500 pesov mesečno in bo v enem letu požrla ves denar, ki je bil za tiskarno nabran med hrvaškim izseljenštvom, deloma v obliki darov, deloma v obliki posojil. Tedaj se bo razpršilo tudi tistih zadnjih sto, ki tvorijo sedaj Valentovo gardo in hrvaško izseljenštvo bo za eno izkušnjo bogatejše.

sednik vlade dr. Milan Stojadinović podal ostavko vse vlade. Na isti dan sklicana skupščinska seja je trajala samo dve minuti in je bila preložena. Začela so se posvetovanja v Belem dvoru, kamor je knez namestnik Pavle poklical na posvet dr. Antona Korošca, nato predsednika skupščine Stevana Čirića, za tem dr. Spaha in ministra za socialno politiko Dragiša Cvetkovića. V soboto zvečer je knez namestnik Pavle dal mandat za sestavo vlade Dragiši Cvetkoviću. Vso nedeljo se je pogajal mandat krone o sestavi nove vlade in je v nedeljo ponoči okrog 12. ure sporočil knezu namestniku sestavo nove vlade, katero je blagovolil knez namestnik potrditi. Prav tako je tedaj že položil prisego v roke kneza namestnika Pavla. V ponedeljek dopoldne so bili zaprišeženi ostali novi ministri razen tistih, ki še niso mogli prispeti v domovino.

Nova vlada je sestavljena tako-le: Predsednik ministrskega sveta in minister za notranje zadeve Dragiša Cvetković, minister na razpoloženju. Prometni minister dr. Mehmed Spaho, minister n. r.

Minister vojske in mornarice armijski general Milutin Nedić, minister n. r.

Minister za zunanje zadeve dr. Aleksander Cincar-Marković, poslanik v Berlinu.

Pravosodni minister dr. Viktor Ružić, b. v. p.

Finančni minister Vojin Djuričić, upravnik Državne Hipotekarne banke.

Gradbeni minister dr. Miha Krek, minister n. r.

Prosvetni minister Stevan Čirić, bivši predsednik narodne skupščine.

Minister za trgovino in industrijo Jevrem Tomić, narodni poslanec in

bivši podpredsednik narodne skupščine.

Minister za pošto, telegraf in telefon Jovan Altiparmaković, narodni poslanec.

Minister za gozdove in rudnike Ljubomir Pantić, narodni poslanec.

Minister za poljedelstvo ing. Bešvić Nikola, narodni poslanec.

Minister za socialno politiko in narodno zdravje Miloje Rajaković, narodni poslanec in bivši predsednik finančnega odbora.

Minister za telesno vzgojo ljudstva Djura Čejović, narodni poslanec.

Minister brez listnice Franc Snaj, minister n. r.

Minister brez listnice dr. Đžafer Kulenović, minister n. r.

Minister brez listnice dr. Branko Miljuš, narodni poslanec.

Minister brez listnice Ante Maštrović, minister n. r.

Novi predsednik vlade je časnikarjem v nevezanem govoru dejal, da je politični program nove vlade jasno izražen v utemeljitvi, ki so jo dali o svojem izstopu iz Stojadinovićeve vlade on, dr. Spaho, dr. Krek, Snaj in Kulenović. V tej utemeljitvi pravi, da gre za Stojadinovićevo vlado zaradi tega, ker vlada v njej različna naziranja glede vprašanja o pripravi sporazuma s Hrvati. Ker so ti ministri pred volitvami dali volivcem načelne obljube glede rešitve hrvaškega vprašanja, so sporazum s Hrvati dolžni izvesti. Zadnja Stojadinovićeva vlada pa je po izjavi ministrov v svoji sestavi ovirala ureditev tega vprašanja, zaradi česar so ministri odstopili. V tej izjavi je politični program nove vlade docela jasno povedan, zato ji nima kaj dodajati.

Zmaga japonskih skrajnežev

Napetost med Francijo in Italijo, dogodki na Španskem in še mnoge druge zadeve, ki v Evropi skoro brez odmora sledijo ena drugi in vzemirajo čitalec dnevnega časopisja, so krive, da smo skoro popolnoma pozabili na važne dogodke, ki se odigravajo na Daljnem vzhodu. Sprva je javnost z napetostjo sledila prvim poročilom o novem japonskem vpadu v kitajsko zemljo in o junaškem odporu Kitajcev; ko je pa polagoma spoznala, da kitajsko junaštvo proti tehnični izpopoljenosti japonske armade nič ne zaleže, in ko je videla, da so bile neutemeljene tudi vse napovedi o tem, da bo Rusija posegla vmes, rešila Kitajsko in uredila stare račune z japonskim imperializmom, je javnost začela izgubljeni zanimanje za poročila z Daljnega vzhoda. Tako je tudi marsikdo prezrl, da se je okrog novega leta izvršila važna sprememba v tokijski vladi, da je knez Konoje, predsednik kabineta, odstopil ter je na njegovo mesto prišel baron Hiranuma, 73-letni starec, predstavnik skrajnega japonskega imperializma, mož, čigar delo sedaj začena kazati v poostrenih odnosih med Japonsko in drugimi velesilami, izviraajočih iz samovoljnih in drznih ukrepov Japoncev, ukrepov, med kakršne spada na pr. tudi zasedba otoka Hainana, ki povzroča posebno Angležem in Francozom težke preglavice.

Kaj se je moralo zgoditi, da je odstopil knez Konoje, ki je stopil na čelo japonske vlade v trenutku, ko je bilo treba zbičati Japonce k novim naporom za zavojevanje Kitaja, odšel k cesarju z izgovorom na ustnicah, "da se ne čuti več kos veli-

kim nalogam, ki čakajo japonski narod pod vodstvom njegove vlade"? Saj so japonske armade na Kitajskem zmagovite. Saj so na severu prodrle globoko v Notranjo Mongolijo, v središču šle že daleč mimo Hankova proti tretji kitajski prestolnici Čanking, na jugu pa zasedle Kanton, to se pravi južna vrata v kitajski imperij! Saj so Japonci dobili v svoje roke ogromna rudniška ležišča na severnem Kitajskem in v Mongoliji ter skoraj vso industrijo Kitajske! Saj so se evropske velesile, ki so do pred nekaj leti na Kitajskem gospodarile, morale omakniti iz najbogatejšega dela Kitajske in ga prepustiti japonskemu vplivu. Kakšne so te "nove naloge", o katerih je govoril knez Konoje, da jim ni kos, ko pa je Japonska pod njegovim vodstvom navidezno dosegla uspehe — vojaške, gospodarske in politične — kot se z njimi nobena japonska vlada pred njim ne more ponasati.

Japonska vladna kriza je bliskovito posvetila v razmere v notranjem življenju japonskega naroda, kakor tudi v njegove zunanje politične težave. Pokazala je, da je japonsko ljudstvo pod najhujšim pritiskom. Leto in pol trajajoča vojna na Kitajskem je to ljudstvo izmogočala. Pojavlja se utrujenost, telesna kakor tudi duševna. In kakor vsakokrat in povsod, je utrujenost tudi tukaj rodila dve posledici: na eni strani željo po miru, po koncu naporov, po počitku od neprestanih žrtev in s tem v zvezi tudi mržnjo do voditeljev, ki nalagajo vedno večje tovore, na drugi strani pa kljubovalno odločnost iti do kraja, brezobzirno,

ne glede na ovire, do kraja in do zmage. Odsev teh sil, ki valovijo med ljudstvom, se je prikazal tudi v vladi sami, kjer je nastala zmerna struja nasproti nekaterim neizprosnikom, ki zahtevajo skrajnostni napor vsega naroda, naj stane, kar hoče, in brezobzirno zasledovanje izključno japonskih koristi, ne glede na to, kaj bodo storile druge države. V vladi in v tistih krogih, ki soodločajo, je zmagala ostra struja, struja, podobna našemu evropskemu nacionalizmu, ki hoče posameznika žrtvovati obči državni koristi, ki se v sedanjem trenutku imenuje: popolna zmaga Japonske na Kitajskem in na zapadnem delu Tihega morja. Ta struja bo zdaj, ko je prišla na oblast, brez dvoma dvignila bič nad narod, da bo umolknila nezadovoljnost in da se bo utrujenost pod življajočim udarcem potuhnila v topo molčečo pokorščino vsega naroda.

Toda tudi v zunanje političnem prerivanju, kjer se ogromni imperiji brusijo drug ob drugega kakor veličanske skale, dokler da zagon in lastna teža ene ne zdrobi drugih, je posvetila japonska vladna kriza, Boljševiški imperij pritiska od severa nizdol. Ameriški imperij pritiska čez Tiho morje. Angleški imperij se trmasto upira premikanju sil na Kitajskem od juga navzgor. Sredi teh kolosov naskakuje japonske divizije, daleč od doma, utrdbe nasprotnika, ki ga ni mogoče zgrabiti in streti, ker ga je preveč in ker je celina, po kateri se skriva, preogromna. Do danes se tuji imperiji okrog Kitajske dejansko niso dosti vidno zganili. Zaposleni so bili drugod. Rekli so, da je boljše čakati in gledati, kaj se bo rodilo. Japonska pa je mislila, da so njene zmage tako velike, da so ob njih velesile za vedno umolknele. Vedno bolj zmago-slaven je bil glas njihovih državnikov. Toda zadnjega dne leta 1938, na Silvestrov dan, je prišlo v zunanje ministrstvo v Tokiu pismo od zunanjega ministra Zedinjenih držav. In v tem pismu je stalo zapisano, da Amerika nespregne na znanje nobenih sprememb, ki so se zgodile na Kitajskem, in ne prizna nobenih sprememb, ki bi jih Japonska ali kdorkoli uvedel na Kitajskem brez predhodne odobritve ameriške vlade. Istočasno s tem pismom so prišla poročila o ogromnih vsotah, ki jih je Amerika določila za utrditev vseh svojih tihomorskih postojank, od Havajskih otokov do Filipinskega otočja, kakor da se pripravljajo, da svojo besedno grožnjo podpre z grmenjem topov. V Tokiu je zavladala nervoznost in najnovejša poročila pripovedujejo, kako porazno je vplival na japonsko vlado ta odločni nastop Amerike. Ali naj se Japonska vda in umakne, ali naj gre po začetni poti naprej? Zmerni so svetovali zmernost, previdnost, govorili o zamolklem lomljenju, ki prihaja od treh imperijev, ki obdajajo kitajske ravni. Drugi so stisnili zobe in rekli, da samo drzni pridejo na cilj in da mora biti Japonska neizproсна, drzna, neustrašna, če hoče zmagati. Prevladala je ostra struja nestrpnih nacionalistov in bojažejnih vojakov. Knez Konoje je sprevidel, da ne bo "kos novim nalogam". Šel je k cesarju in mu to povedal. Cesar je poklical Hiranuma, ki je sestavil vlado neizprosnih kot odgovor na ameriško pismo. Nova japonska vlada bo tudi v svoji zunanji politiki pustila past vsako slepomišljenje in vsak videz popustljivosti ter bo urejevala svoje zunanje politične odnose po izključno japonskih imperialističnih potrebah. Ne na Rusijo, ne na Anglijo, ne na Ameriko se ne bo ozirala, po načelu, da se vse ovire umaknejo pred tistim, ki je drzen in ga ni nikogar strah.

In prvi koraki nove vlade so že pokazali, da se tega svojega načela drži ter se po njem ravna.

Argentinske vesti

ODHOD V ROJSTNI KRAJ

Z Neptunio je odpotovala 11. febr. Marija Sinigoj, rojena Giacomini iz Dornberga. Sinigojeva družina živi v Cineo Saltos, kjer imajo precej lepo posestvo. Posebno gojijo sadje. Gospa Marija je odpotovala za nekaj mesecev domov. Pozneje bo šel mož s sinom in hčerjo ponjo.

POBUDA ZA ENOTNO LEVIČARSKO STRANKO

Glavni odbor stranke "Concentración Obrera" je odposlal te dni na prvega tajnika socialistične stranke vposlanca America Ghiolda dopis, v katerem daje pobudo za ustanovitev "levičarske" ljudske demokratske fronte, katera naj bi nastopila pri prihodnjih volitvah. O tej ideji je odbor pisal tudi tajniku "delavskih socialistov" in "Socialistični zvezi".

Enak predlog je ta stranka odposlala že pred zadnjimi predsedniškimi volitvami, toda druge frakcije ga niso sprejele.

BUENOSAIREXKA OBČINA V KRIZI

Znano je, v kako težko finančno krizo je spravil tukajšnja občina bivši župan Vedia y Mitre. Sedanja občinska uprava si prizadeva na vse načine, kako bi ta položaj občine izboljšala. En tak način je postaviti v mestu 1000 kioskov; za vsakega bi najemnik plačeval \$ 250.— mesečno kar bi vrglo občini letno čez dva milijona pesov čistega dohodka. Proti temu načrtu mestne občine pa odločno protestirajo najemniki že obstoječih kioskov in mali trgovci, ki prodajajo tako blage, kakor se običajno v kioskih prodaja. Zelo verjetno je, da bo občinski svet radi tega ta načrt opustil.

200 ŠPANSKIH OTROK PRIDE V ARGENTINO

Argentinska komisija za španskega otroka, kateri predseduje dr. Federico Gandera, je v zvezi s špansko delegacijo v Parizu dosegla, da bo v najkrajšem času iz južne Francoske odpravljenih 200 španskih otrok v Argentino. Ti otroci, žrtve bratomorne vojne, bodo nastanjeni v Villi Mariji, provinca Cordoba.

PUST SE BLIŽA

Pust, najbolj obratni praznik v tej deželi, se bliža. Na raznih krajih so že postavljeni balkoni in razsvetljava, v drugih pa jih še napravljajo. Na aveni de Mayo, kjer je običajno največji "korso", je že vse pripravljeno ter so v ponedeljek že pričeli s prodajo sedežev.

GENERAL JUSTO V ASCOCHINGI

Bivši državni predsednik general Agustín P. Justo se nahaja že nekaj dni na letovišču v Ascochingi, kjer ga dnevno obiskujejo mnogobrojni prijatelji in političarji.

DR. ORTIZ ODPOTUJE NA "TRGATEV"

Na povabilo guvernerja dr. Riconija bo dr. Ortiz, državni predsednik, posetil Mendoza, ter se udeležil proslave "trgatev".

ARGENTINSKA ZUNANJA TRGOVINA

Kakor je bila lani argentinska zunanja trgovina izredno slaba, tako tudi letos ne kaže nobenega izboljšanja. Po statistiki je bilo namreč za mesec januar t. l. izvoženega blaga za 128.662.000 pesov, nasproti lan-

skemu letu, v katerem je bilo izvoženega za 145.994.000 pesov. V nekoliko manjši meri se je zmanjšal količinsko tudi uvoz. Leta 1938 je bilo meseca januarja izvoženega 915.000 ton, letos v tem času pa samo 892.000 ton blaga.

STAVKA DELAVSTVA V ŽIDOVSKI TRGOVSKI DRUŽBI

Že več mesecev sem traja stavka osebja zaposlenega pri židovski trgovski družbi, ne da bi se moglo doseči sporazum. Da se napravi konec tej stavki, je naročil notranji minister dr. Diogenes Taboada načelniku policije, da povabi za v torek dopolne odgovorne funkcionarje družbe k njemu v vladno palačo, kjer hočejo slišati njih mnenje ter napraviti konec stavki. Člani družbe so se v torek res sestali z ministrom Taboada, kjer jih je primerno oštel in zahteval, da se z uslužbenci pogodijo.

TELESNA VZGOJA NA SREDNJIH ŠOLAH

Izvršna oblast je potom ministrstva prava in javnih del uredila telesni poduk v vseh srednjih šolah. Ker pa do sedaj ne obstajajo še telovadnice, jih je treba postaviti. Do tedaj se bodo vporabljale vojaške telovadnice ter telovadnice društev, ki so na državnih ali občinskih zemljiščih ali uživajo kako drugo ugodnost od države. Do tega je prišla izvršna oblast zato ker je splošno mladina zelo šibka, kar se kaže posebno pri naborih, ko je odstotek sposobnih za vojaško službo prenižek v primeri z drugimi državami.

VAŽNE IZJAVE PRIČ O ZADEVI MARTE STUTZOVE

Zadnje čase je nastalo neko zatišje v zadevi ugrabitve Marte Stutzove. Te dni pa so se pojavile nove prič, ki zelo obremenjujejo Barrientosa, Zabalo Suarezja, kakor tudi umrlega Bidoneja.

Luis Romero in Bautista Gómez trdita, da sta videla 9. decembra ob 11. uri in pol kako je privozil avto k Bidonejevi peči v La Caleri, iz katerega je izstopil Bidone in še nek drug moški, po obleki sodeč, Barrientos. Previdno sta izvelkla iz avta omoč, katerega sta nato vrgla v peč. Pri tem so plameni svignili in razsvetlili obližje peči. Pri tej svetlobi sta zgoraj imenovana zapazila tudi dva Bidonejeva delavca, ki sta bila prisotna. Oba delavca, Bornacina, Bidonejev nečak, in neki Ledesma, sta bila radi teh izpovedi aretirana. Če so te izjave resnične, bo preiskava na vsak način napredovala.

Drugo važno izjavo sta dala dva prodajalca oglja, ki pravita, da sta videla Suarezja Zabalo, koje povabil Marto v svoj avto in se naglo z njo odpeljal po ulici Castro Barros.

SONČNE PEGE BODO MOTILE RADIJSKO SPREJEMANJE

Znanstveniki pričakujejo, da bodo v letu 1940 sončne pege nastopile v zelo veliki meri in se že pripravljajo, da bi takrat čim natančneje mogli opazovati ta pojav na našem soncu. Po vseh zvezdarnah je počno dela, da bi to leto sončne pege opazovali pod vsemi vidiki, zlasti da bi prišli do popolnejšega spoznanja glede njihovih učinkov na življenje na zemlji, pa tudi na pojave v vesolju. Geofiziki, zvezdoslovci, vrmenoslovci, opazovalci potresov in vsi, ki imajo s tozadevnim svetom opraviti, so sredi največjega dela, da bi to leto ne minilo brez znanstvenih

uspehov. Ker prav sončne pege so še zelo nejasen pojav in morda o nobenem vseмирskem pojavu ni toliko nepotrjenih hipotez in domnev kot o sončnih pegah.

Poleg tega, pa bodo znanstveniki l. 1940 imeli lepo priliko za raziskovanje, ker sončne pege močno motijo brezžično sprejemanje, ne samo koncertov, prireditev in poročil s pomočjo radijskih sprejemnih aparatov ob topli peči, ampak tudi sprejemanje brezžičnih brzozavk preko morja, trgovskih, političnih — kar je za poslovno življenje velika ovira, zlasti če traja kar celo leto, kakor je predvidevati. Strokovnjaki pa hočejo to nezaželjeno posledico sorčnih peg preprečiti. Angleški in ameriški strokovnjaki v elektriki so se že sestali, da bi proučili vse možnosti, kako bi tudi v l. 1940 omogočili čim popolnejši brezžični promet. Po dolgih posvetovanjih in preizkušanjih so prišli do zaključka, da se motnje sončnih peg morejo preprečiti samo na popolnoma drugem načinu sprejemanja, zlasti kratkovalnega, ki za promet med Anglijo in Ameriko skoro edini pride v poštev. Bistvo tega novega sprejemanja pa je v vrsti sprejemnih anten, ki v določenih presledkih stoje v smeri prihajajočih valov. Po mnogih opazovanjih in dolgem iskanju so na jugu Anglije, v bližini Rochestra, našli primeren svet, kjer hočejo zgraditi naprave za sprejemanje po novem načinu. Kraj pa je močvirnat, pod 3/4 m debelo plastjo ilovice je 27 m debela plast šote in je bilo treba poslopje postaviti na 25 m visoke stebre — gotovo strokovnjaki z veliko verjetnostjo računajo, da bodo l. 1940 nastopile sončne pege, da so se spustili v tako drago zidanje!

V spremenem posloju bo 6 sprejemnikov, ki bodo sprejemali s pomočjo 16 ločenih anten, ki bodo vse naravnane na smer proti Ameriki. Ako bo vsa naprava pokazala take uspehe, kakor so jih strokovnjaki teoretično izračunali, bo tudi v l. 1940 mogoč brezžični brzozav in ga muhasto sonce s skrivnostnimi lisami po svojem žarečem obrazu ne bo motilo.

ALI SI ŽE PRIDOBIL NOVEGA NAROČNIKA?

Obiščite
KROJAČNICO
LEOPOLD UŠAJ

ZA POMLAD

vam nudim najmodernejšega blaga iz angleških tovarn.

Cene nizke, zato

obiščite me in se boste prepričali.

GARMENDIA 4947

La Paternal — Buenos Aires

RESTAVRACIJA

"PRI ŽIVCU"

kjer boste postreženi z dobrim vinom, pristnim pivom in vedno svežo domačo hrano. Prostori pripravi tudi za svatbe.

Rojakom se priporoča lastnik
EMIL ŽIVEC
Osorio 5085 — La Paternal

"SLOVENSKI DOM"

Gral. César Díaz 1657 — U. T. 59 (Paternal) 3667 — Buenos Aires

PROSTORI: odprti za članstvo vsak dan od 7. ure zvečer naprej; ob nedeljah in praznikih pa ves dan.
PEVSKE VAJE: vsak petek in nedeljo.
DRAMATIČNE VAJE: vsak ponedeljek in sredo.
GODBENE VAJE: vsak torek, četrtek in sobota.
DRUŠTVO PRIREJA: domače zabave in večje kulturne prireditve ter nastopajo zbori in solisti od časa do časa na jugoslovanski radio-uri.
DRUŠTVO RAZPOLAGA: s kakimi 900 knjigami ter se prečita letno okrog štiristo.
DRUŠTVO RAZPOLAGA: s krogličcem ter drugimi igrami za moške, ženske in otroke.
POSTANI ČLAN tudi ti ter sodeluj in poslušaj se v društvu onega, za kar čutiš največ veselja!

ZADNJI DOGODKI

V nesrečni Španiji še ni končne odločitve. Nekateri menijo, da Francija in Anglija namenoma zavlačujeta državljansko vojno, ker si od tega obetata koristi zase. Francija ne samo da ni hotela ničesar ukreniti proti italijanskemu vmešanju na Španskem, marveč je celo rada gledala, da se je Italija v Španiji izčrpavala, da bi se potem gospodarsko in moralno utrjena ne mogla lotiti Francije. Iz tega stališča je Francija podpirala republikance ter jih tajno še vedno podpira. Žrtve te politične špekulacije med Francijo in Anglijo na eni strani ter Italije in Nemčije na drugi, pa je ubogi španski narod, ki izkruvava za tuje koristi na svojih rodnih tleh.

Češkoslovaški so bili namenili isto usodo, a se je raje brez boja vdala ter rešila kar se je rešiti dalo s tem, da se je popolnoma podvrgla nemškemu vplivu. Češkoslovaška ni več samostojna država, marveč mora delati samo tisto kar Nemčija hoče.

Madžarska, ki je v Srednji Evropi najzanesljivejša zaveznica Nemčije in Italije, ker ljudstvo nima nobene besede, marveč samo nekaj magnatov, je vedno glasneje zahtevala raztegnitev svojih meja na škodo sosednih držav; Češkoslovaške, kjer se ji je deloma s pomočjo Nemčije in Italije tudi posrečilo, ter Jugoslavije in Romunije. Pristopila je tudi v znani protikomunistični pakt ter je Rusija zato prekinila diplomatske odnose z Madžarsko ter odpoklicala svojega poslanika iz Budimpešte z izjavo, da ga v takih državah ki ne vodijo samostojne politike, marveč so odvisne od drugih, ne potrebuje.

Seveda so se zelo trudili v Berlinu in Rimu, da bi tudi Jugoslavijo, ki je najmočnejša in najvplivnejša država na Balkanu, pridobili na svojo stran. Skušali so jo sprijazniti z Madžarsko, da bi tako s Poljsko, Češkoslovaško in Bolgarsko ustvarili trden fašistični blok, ki bi potem z lahkoto pritegnil nase še Romunijo. Temu so se na Romunskem na vsi moč uprli, ker so vedeli, da jo mislijo prav tako okrniti, kadar bi jo enkrat dobili v pest, kot so Češkoslovaško. Zato so se še trdneje naslonili na Rusijo in so si zagotovili večjo denar. posojilo v Londonu ter so jim Angleži tudi zagotovili trg, da ne bodo odvisni od Nemčije in Italije. Razumljivo je, da so v Parizu in Londonu z veliko nejevoljo gledali, ko se je bila Jugoslavija odločila za samostojnejšo politiko, ker je bila pač spoznala in jo je usoda Češkoslovaške le še bolj potrdila v mnenju, da se ne splača tvegati svoje neodvisnosti na ljubo takim demokracijam, ki ne držijo svoje besede.

Ker pa sedaj tudi Franciji in Angliji gre zanohte, sta napeli vse silo, da Jugoslavijo spet pritegneta tesneje nase. Istočasno, najbrže spoznamo, so se zaostriale v Jugoslaviji tudi notranje razmere, hrvaško vprašanje, kar je povzročilo padec Stojadinovičeve vlade. Kako se bo

sedaj jugoslovanski narod notranje organiziral in če se bo pričelo z reševanjem hrvaškega vprašanja, še ne vemo. Vemo pa, da je bodočnost Jugoslavije samo tedaj zagotovljena, če bodo Slovenci, Srbi in Hrvatje složni in sporazumno nastopali. Če tega ne bodo pravočasno sprevideli, tedaj lahko tudi Jugoslavijo zadene usoda Španije in Češkoslovaške.

Kot smo zgoraj rekli, Francozom in Angležem grozi resna nevarnost od strani fašističnih držav. Položaj za Angleže v Palestini je vedno slabši. Arabsko gibanje proti Angležem je vsak dan močnejše in ni treba povdarjati, da ga Nemci in Italijani z naslado podpirajo. Enako se dogaja tudi Francozom. Morala je dati precej svobode Sirijcem in menda še ne mislijo biti zadovoljni. Po drugi strani pa je Mussolini pod poveljstvom generala Balba zbral v Libiji veliko vojsko s katero ima namen zasesti Tuniz. Seveda hitijo prej opraviti v Španiji. In šele če bodo Francozi prostovoljno odstopili Tuniz, bo Mussolini odpoklicel svoje polke iz Španije, če ne jih bo kar tam pridržal za vsak slučaj. Nekako v tem smislu je te dni pisal znani italijanski žurnalista Gajda, ki je Mussolinijev prijatelj. Seveda je zunanji minister grof Ciano to Gajdovo pisanje uradno ovrgel, a je resnično mišljeno, kajti v Italiji se ničesar ne piše, če zato ni privoljenja od zgoraj.

Kot Italija je tudi Francija poslala veliko vojsko v Afriko ter bo reklutirala tudi domačine. Franciji sta obljubili pomoč tudi Anglija in Združene države Sev. Amerike. Anglija bo brez dvoma dejansko pomagala Franciji, kajti kapitulacija Francije bi bila tudi Anglije. Združene države pa bi najbrže ne prišle vojaško na pomoč, marveč je pred sednik Roosevelt s svojo izjavo, da so Severnoameriške meje v Franciji, hotel samo navdušiti Francijo in Anglijo, da bi čimprej zavstavili umikanje pred fašizmom ter zavzeli bojno stališče. S tem pa bi pomagal tudi republikanski Španiji ter drugim manjšim državam, ki trepeteje pred fašistično nasilnostjo za svoje usodo in neodvisnost.

V tem političnem slepomišljenju kot vlada trenutno posebno na strani demokratskih držav, pa se manjšim državam, med katerimi je tudi Jugoslavija, ne splača tvegati svojega notranjega prepričanja. Ko bo prišel pravi trenutek, pa bodo Jugoslavlani že vedeli kaj nam je storiti.

RAZLASTITEV AUERSPERGOVEGA POSESTVA NA TURJAKU

V zemljiški knjigi ljubljanskega okrajnega sodišča je zaznamovana končna, pravnoveljavna razlastitev Auerspergovega veleposestva v Želmlju, na Turjaku in drugih bližnjih vaseh je bilo razdeljenih 25 ha in 158 kv. metrov ravn zemlje. Svet je bil pripoznan 38 posestnikom. Herwardu Auerspergu, sedanjemu lastniku turjaškega gradu, je bila priznana odškodnina v znesku od 92.756 din, ki bo izplačljiva v obveznih Priv. agrarne banke z odbitkom 10% prispevka v kolonizacijski sklad kmetijskega ministrstva. V razlastitvenem odloku je določeno, da se svet ne more odtujiti in prodati dalje, dokler odškodnina ne bo plačana. Nekateri posestniki plačajo do 5000 din odškodnine, drugi manj.

PRVA SLOVENSKA
KROJAČNICA
v Villi Devoto

Ako hočeš biti počeni in elegantno oblečen obrni se v krojačnico

Danijel Kosič

CALDERON 3098 vogal R. Lista

Villa Devoto
Buenos Aires

Slov. Babica

FILOMENA BENEŠ-BILKOVA
diplomirana na univerzi v Pragi in Bs. Airesu ter večletna babica v bolnišnici Juan Fernández. — Zdravi vse ženske bolezni. — Slovenske žene posebno dobro negovane.

Ordinira od 9 zjut. do 9 zvečer
LIMA 1217 — BUENOS AIRES
U. T. 23 - Buen Orden 3389

Vesti iz organizacij

"SLOVENSKI DOM" VABI

vse cenj, rojakinje in rojake na lepe pustne zabave, ki se bodo vršile v društvenih prostorih, ulica Gral. Cesar D'az 1657, v NEDELJO 19. FEBRUARJA POP., TOREK 21. FEBRUARJA POP. DO JUTRA, in SOBOTO 25. FEBRUARJA ZVEČER DO JUTRA.

Na programu so lepe pevske točke ter veseloigre v enem dejanju in več komičnih prizorov.

IGRA DRUŠTVENI ORKESTER.

Bufet bo z vsem potrebnim dobro založen.

Vabljeni ste vsi cenj, rojaki in rojakinje, da se udeležite polnoštevno dobro organiziranih pustnih zabav "Slovenskega doma" ter pripeljite s seboj vse svoje prijatelje in znance!

ODBOR

Če se spodobi ali ne

Ko smo v zadnji številki S. L. prinesli na zadnji strani sliko postopaka in vlačuge, so nekateri godrnjali, da se kaj takega ne spodobi za resen list. Stvar pa je seveda taka, kakršna se vzame.

Po mojem mnenju je čisto pravilno, da se o vseh mogočih rečeh, ki se dogajajo, javno govori. Prav tako je treba tudi o človeških zablodah javno spregovoriti ter jih obsoditi in ne samo obsoditi, marveč tudi skušati odpraviti. Prostitucija je po mojem mnenju veliko socialno zlo, ki jo je treba odpraviti iz človeške družbe. Če pa je nasprotno res, kot so tudi nekateri mnenja, tedaj naj dokažejo in bomo javno zagovarjali!

V Argentini, ki se je za socialna bolezen zelo razpasla, ker so imeli trgovci belega mesa popolnoma proste roke, da so lahko nemoteno lovili v svojo past in za svoje dobičke, ne samo odrasle, marveč tudi nedorasle moške in ženske, so rodoljubi kmalu spoznali, kam bo privedla narod ta spolna razbrzdanost, če se ne bo odločno nastopilo proti tej človeški zablodi in špekulaciji nesramnih trgovcev, dokler ni narod še popolnoma okužen. Preovedali so javne hiše ter pričeli z poučnimi predavanji v tem smislu, a večina naroda ta predavanja ne dosežejo, zato prej omenjena obrt nekontrolirana še nadalje cvete, kar je slabše nego prej. Listi, posebno starši in šola, ki bi morali o tem jasno in odkritosrčno govoriti s svojo doraščajočo mladino ter jo poučiti pravilno tudi o spolni vzgoji, pa molčijo in se delajo nevedne ter celo sramežljive, kot da se o tem ne spodobi odkrito govoriti, marveč se sme samo neumno šušljati. Imamo vtis, kot da so nekateri udi "grdi", ki da se ne spodobi, da so last človeka, zato se sme z njimi delati kar hoče. To je velika napaka, kajti ves človek je čisti dar Boga ali narave, kakor hoče.

Prepričan sem, da bi vsaka mati rajše svojo hčer ob rojstvu zadržala nego da bi jo videla postati vlačugo. Lažje bi prenesla prvo ponižanje nego drugo. Gotovo ga ni očeta, ki bi želel videti sina ali hčer na nepravni poti in prav tako ga ni brata, ki bi hotel imeti sestro počestnico. To je dovolj dokazov, da človek, če ima človeka v resnici rad, mu ne želi propasti. Zato moški, ki privoli v vlačugarstvo, ni nič boljši od vlačuge, kajti videti bi moral v vsaki ženski sestri in tovarišici, ne pa nekaj, kar sme pohotno izkoristiti ter potem zavrženo vreči na smetišče. Hvala Bogu, da se narava za vse protinaravne grehe kruto in neusmiljeno maščuje, sicer bi se nekaterim propalim moškim in ženskam še tako velika grdobija ne pristudila.

Pred časom sem obiskal neki hram "ljubezni", da od blizu pogledam v ta "raj", radi kakršnega se je bil ljubi Bog že nad prvima človekoma razsrdil ter ju pognal na zemljo tretbit osat in plevel. Takrat je Bog, po mojem mnenju, zelo veliko krivico naredil prvima človekoma, medtem ko bi danes za potrebo pognal vse te ljudi kaj takega ali podobnega delat. Vsi kandidatje v tem "raju" so bili menda pijani od kokaina, ki menda podaljša "užitek". Človek bi ne verjel lastnim očem, če bi ne videl, da je gola resnica, zares "gola" resnica. Zdelo se mi je kot v Dantejevem "Peklu", ki sem ga čital in tudi vi-

del v filmu. Ne dolgo tega sem bil pogledal pa v neko tukajšnjo "boljšo" nočno zabavišče. Po mavrično razsvetljenem dvoranu z mnogimi kotli in zavesami so plesale napol nage Evine hčerke. Igrali sta dve godbi. Zgoraj okrog je bila galerija tudi z apol dvignjenimi zavesami, odzadaj pa sobice. Četrtr ure mi je zadostovalo, da sem videl, kar sem hotel. Naročil sem eno sodo Belgrano ter so mi računali pet pesov. Lahko sem sedaj zračunal, kako dobičkanosen "kšeft" ima gospodar, ki vrši svojo obrt čisto javno in pod imenom "poštenega" nočnega zabavišča. V ta zabavišča sicer zahajajo samo "boljši" ljudje, a imajo za delavec pa cenejša, tako, da je za vse preskrbljeno.

Sramota! Sramota za civilizacije in človeka, ki se vdaja takim zablodam, zapravljanju časa, zdravja in denarja na ta način. Kdor zagovarja te zablode ali je zanje brezbrizen ter se dela v družbi celo olikanega, je hinavec. Kaj nam pomaga vsa svoboda in pridobitev še tako dobrega socialnega položaja, če pa človek ne zna živeti po pameti in naravi določeno. Nič ne tajim, da tudi v tem pogledu igrajo veliko vlogo socialne nepravilke, a te je treba izboljšati ne samo materialno, marveč tudi moralno. Zdrav duh v zdravem telesu, to je naše slovansko geslo.

Človeštvo in predvsem delavstvo, ki so prvi boreci za človeško pravico in enakost, ne sme nikoli privoliti v nikakršne vrste izkoriščanja. Moški, ki smatrajo žensko za manjvredno blago, četudi se katera iz kakršnihkoli vzrokov sama hoče zavreči, niso zaščitniki in boritelji socialne enakosti in pravice, marveč so žalostne reve, ki ne poznajo najvišjih vrednot človeka in jih ne skušajo dvigniti. Če hočemo splošni socialni položaj izboljšati ter odpraviti katerisibodi zablode, se morata moški in ženska oba ramo ob ramo boriti za zboljšanje. Ustvariti moramo vsestransko boljše in popolnejšega človeka, nego je danes. To pa ne pride samo od sebe in brez velikih žrtev.

Zato omenjeni sliko v zadnji številki S. L. nista bili priobčeni iz slabege namena, marveč iz dobrega; z namenom, da bi med nami nikoli ne bilo kdaj takih. Otroci, ki še ne razumejo, se ne morejo pohujšati, oni večji, ki že razumejo, pa jim brez strahu povejte, kaj sta postopac in vlačuga. Bolje in koristnejše bo, če starši sami poučite svoje doraščajoče hčerke in sinove o vsem potrebnim za življenje, nego da jih o tem poučujejo drugi in morda še na ulici, ki bodo imeli lahko nekaj za potrebno, o čemer ste starši, ki poznate življenje, prepričani o nasprotnem. Prijatelji otrok in mladine so predvsem starši, šola in list, če je pošten. Upam, da ste me dovolj razumeli in da ste oprostili mojim odkritosrčnim besedam. J. K.

KADAR IŠČETE SLUŽBE

obrnite se na rojakinjo

Berto Cernič

DORREGO 1583 — Gs. Aires
U. T. 54 - 3588

Buenos Aires

Ivan: V TEH VROČIH DNEH...

Kako je vroče v sobi spet nočaj!
In spanja ni. Oh, ta sopara, znoj!
Nemirne v daljo misli mi hite
tja, kjer pod snegom gore so že vse
in ona, ki sem ljubil jo nekoč
tako gorko, kot dan je tu zdaj vroč.

Ljubezen, sreča, minulo mi je vse;
ostalo samo to ubogo je sree.
Ne! Še imam tebe dragi dom,
ki te vedno srčno ljubil bom
in tebe draga domovina,
ki si vredna bolj kot kdaj spomina!

Zadehtela kmalu bo pomlad
preko naših hribov in livad.
In spet bo ljudstvo zadrželo
z upom novim zahrepenelo
po svobodi in združitvi z brati,
ki vse dotlej ne dá jim spat.

Kako je vroče v sobi spet nočaj!
In spanja ni. Oh, ta sopara, znoj!
Nemirne v daljo misli mi hite
tja, kjer pod snegom gore so že vse
in ona, ki sem ljubil jo nekoč
tako gorko, kot dan je tu zdaj vroč.

O, domovina!

DRŽAVLJANSKA VOJNA V ŠPANJI SE BO NADALJEVALA

Ker so nacionalisti zahtevali, da se republikanci brezpogojno predajo, je Negrin sklenil nadaljevati borbo v osrednji in jugovzhodni Španiji — Republikanska vlada se je preselila v Madrid

V Kataloniji so se boji končali, ker je revolucionarna vojska zasedla vso deželo do francoske meje, preko katere so se umaknile vladne čete. Upanje, da se bo s kapitulacijo Katalonije zaključila vojna, se ni izpolnilo. S posredovanjem Francije in Anglije so nekateri člani Negrinove vlade baje res hoteli skleniti mir s Francom, vendar pa pod gotovimi pogoji, izmed katerih je bil najvažnejši ta, da se voditelji republikanske gibanja ne bodo gonili pred sodišča zaradi svojega udeleževanja tekom državljanske vojne. Franco je to zahtevo odbil in tako se je Negrin odločil za nadaljevanje boja, najbrž v upanju, da utegnejo nastati v Evropi mednarodne komplikacije, ki bi mogle vplivati na spremembo francoske in angleške politike v španski zadevi. To upanje je najbrž v zvezi z zadnjimi zapletljajmi v odnošajih med Ri-

FRANO CVJETIŠA ZASTOPNIK JUGOSLAVIJE ZA BRAZIL

Gosp. Frano Cvjetiša, ki je doslej zastopal Jugoslavijo v Santiagu de Chile, je bil imenovan kot minister za Brazil, s sedežem v Rio de Janeiro. Pred svojim odhodom na svoje novo mesto, seje ustavil tudi v Buenos Airesu, kjer se je sestal z različnimi osebnostmi ter jim ob tej priliki izjavil, da bo kakor doslej zastopal interese priseljencev ter skrbel za zboljšanje in utrditev trgovskih odnošajev med Brazilijo in našo državo. Gosp. Minister se je odpeljal v soboto 11. t. m. v Rio de Janeiro.

G.P.D.S. V VILLA DEVOTO VABI

Vse cenjene rojake in rojakinje na pustno prireditev, katera se vrši v nedeljo dne 19. februarja 1939 ob 5. uri popl dne v društvenih prostorih ulica Simbrón 5143 (Villa Devoto).

S P O R E D

1. — Otvoritev — Godba.
 2. — Nastopa pevski zbor z različnimi pevskeimi točkami.
 3. — Kuplet.
 4. — "TIHOTAPCI", šaloigra v enem dejanju.
- Po končanem sporedu prosta cvetlična zabava in ples ter dobro založenim društvenim bufetom.
- VSTOPNINA: prostovoljni prispevki.

Svira slovenski orekster "TRIGLAV".
SPOROČAMO OBENEM, da G.P.D.S. priredi pustno zabavo v ponedeljek dne 20. februarja. Začetek ob 20 uri in do zore. Z bufetom bo preskrbljeno kot ponavadi. Za obilno vdelzebo se vljudno priporoča

ODBOR

Po spremembi vlade v Jugoslaviji Smrt papeža in katoliška cerkev

Odstop vlade dr. Stojadinovila in osnivanje novega kabineta, katerega predseduje bivši minister za socialno politiko g. Dragiša Cvetković, je z zanimanjem komentiral ves evropski tisk, ki pripisuje tej spremembi veliko važnost za nadaljnji razvoj notranjih prilik v Jugoslaviji.

Domači tisk vseh tendenc s simpatijo piše o novi vladi, o kateri pravi, da je njen glavni namen priprava viti pot za sodelovanje hrvaških poslancev v parlamentu ter za ureditev hrvaškega vprašanja.

Govorice, da je v Jugoslovanski radikalni zajednici prišlo do nesoglasij radi različnih dogodkov, so neutemeljene. Te dni se je sestal izvršni odbor stranke ter je v celoti odobril program nove vlade. Tudi beograjsko "Vreme", glasilo g. Stojadinovića, odobrava novo smer v notranji politiki naše države in pravi, da je treba storiti vse za dosego pametnega sporazuma s hrvaško opozicijo, ki jo vodi dr. Maček.

Velikih sprememb seveda ni mogoče pričakovati v najbližji bodočnosti, kajti prva skrb vlade bo sedaj odobritev državnega proračuna za novo poslovno dobo, ki se začne 1. aprila.

V petek zjutraj je umrl papež Pij XI. Ves svetovni tisk se obirno bavil z njegovo smrtjo, kakor tudi, kdo bo bodoči papež. Italijanski fašistični listi pišejo, da mora biti papež Italijan, ker italijanski narod da noče tolmača pri razumevanju najvišjega poglavarja cerkve, ki ima svoj sedež v Rimu. Nadalje sugestirajo italijanski listi, da bo najbolje, če bo bodoči papež fašistično usmerjen, medtem ko da severnoameriški, francoski in argentinski kardinali niso dovolj fašistični, marveč da so po vseh zagotovilih protifašisti, ker pač ne razumejo veličine fašistične kulture. Seveda pišejo spet drugi listi drugod, da mora biti bodoči papež nevtralen.

Po našem mnenju pa bi se papeži ne mogli ogrevati ne za fašizem in ne za protifašizem, ker cerkev ni nobena politična ustanova, marveč ima od svojega ustanovitelja določena povsem svojstvena verska pravila, ki bi se jih morala držati. Žalibog se jih ne drži in je cerkev danes samo še orodje mednarodnih intrigantov. Zato ni nič čudnega slišati, če se razni kapitalistični listi, posebno pa nemški in italijanski, drznejo svetovati katoliški cerkvi, kakšnega papeža naj si izbere, če hoče v miru živeti.

Katoliška cerkev šteje menda kakih tristo milijonov duš. V resnici pa jih bo mnogo manj, kajti pravih kristjanov je danes zelo malo več. Ljudi, ki v bistvu poznajo kristjanizem in tudi po njem na svoj način živijo, je več kot tristo milijonov, a se ne prištevaajo članom katoliške cerkve, kot so na primer anglikanci, pravoslavni, husovci in lutroveci, dasi imamo spet po drugi strani kar cele narode, ki so nasprotni katoliški cerkvi, ali versko brezbrizni, ti so: Rusi, Nemci in Mehikanci, ki so se prištevali svoj čas vsi med krščanske narode. Prav tako pa je tudi med drugimi narodi vera v krščanstvo zelo opešala, ker je ljudstvo spoznalo, da jih tudi v imenu Onega, ki je učil resnico, samo še grdo izkoriščajo.

Videli smo, kako je katoliška cerkev v zadnji svetovni vojni blagoslavljala orožje vsem takozvanim krščanskim državam, ki so pogonale narode v bratomorno klanje. V zadnji abesinski vojni smo videli isto in tako je tudi v Španiji, da katoliški škofje blagoslavljajo Francovo orožje, ki mori lastne brate po veri in krvi.

Katoliška cerkev si koplje lasten grob. Nekdo je dejal, da jo leta dvatisoč že ne bo več in res je ne bo, vsaj take, kot je danes, ne, ker ne služi vzvišenemu namenu, za katerega se Kristus ni bal na križu umreti, marveč služi tudi cerkev le zlatemu teletu — materializmu najgrše vrste.

Katoliška cerkev se ni nikoli dovolj potrudila, da bi dvigala ljudstvo k duhovnim vrednotam, k resničnemu spoznavanju Boga, ki je tesno povezan s človekom in narodo, marveč se je zadovoljila z malikovalstvom, z oboževanjem onih, ki imajo posvetno oblast in denar. Človeštvo bo pač samo moralo sebe odrešiti, ko bo spoznalo v sebi Boga, moč razuma, s katerim bo pričelo odkrivati v sebi skrite zaklade, ki leže v človeku ne raziskani, mrtvi. Kot je vsa materialna kultura, zlasti tehnika, glasna priča, kako brezmejna je dežela, kamor človek lahko prodira in odkriva še neznane pojave, tako brezmejna je dežela duševne kulture, ki si morata biti prva in druga tesno povezani, če hoče človek imeti koristi.

In kot rečeno, cerkev ni bila kos duhovne voditeljice človeštva. Prodala se je v roke mednarodnim zavajalcem in ljudskim izkoriščevalcem. In čeprav počasi, je vendar ljudstvo pričelo spoznavati morda najžalostnejšo prevaro v zgodovini ter v silnih kričih, trpljenju in izkrvavevanju išče v največji revščini in zapuščenosti novih poti, poti, ki bo pripeljala bliže k resnici, bliže k sebi in zato bliže k Bogu.

Če bo bodoči papež tak (narodnost nima pomena), ki ne bo v službi mednarodnih političnih zavajalcev, tedaj ga čaka težko delo, a ljudska hvaležnost ne bo izostala.

Slovinci doma in po svetu

Pastirsko pismo goriškega nadškofa Margottija vernikom

Po vseh cerkvah na Goriškem je bilo te dni prebrano pastirsko pismo goriškega nadškofa Margottija, v katerem se je bavil z zmago katoličanstva nad komunizmom v Španiji. Med drugim pravi to pismo tole: "Katoličani vidijo v Francovi zmagi zmago krščanstva nad novim barbarstvom. Vsi dobri Italijani vedo, da so se v Španiji sestali vsi najslabši zastopniki temnih režimov, ki poskušajo zadnji naskok proti granitni skali krščanske civilizacije, ki ima središče svojega razširjanja in izžarevanja v večnem Rimu, sedežu vika-rija Kristusovega..." — "Katoličani si ne moremo prikrivati, da so bili tisti, ki so doprinesli odlični delež krvi in znoj za Kristusovo zmago v Španiji, za odrešitev od rdečih podjarmljenih pokrajin, za osvoboditev oskrunjenih cerkva, za povratek tlačenega ljudstva k Bogu in za njegovo svobodo, naši vrlji legionarji..." — Molimo, da zmagata red, omika, vera nad boljševiskim kaosom, nad rdečim barbarstvom, nad zanikanjem vsake nadnaravne misli!"

Naša dekleta v Trstu

IZGUBILA SLUŽBO

2500 slovenskih deklet je izgubilo v Trstu z novim letom službo pri raznih judovskih družinah, ker je stopila v veljavo uredba, da morajo vse judovske družine odsloviti svoje služkinje, ki niso Judinje. Po cenniti judovskega premoženja so ugotovili, da so tržaški Judje zelo bogati ljudje in da je bilo zaradi tega pri njih zaposlenih veliko število služkinj, med njimi posebno mnogo iz Istre, Goriške in Krasa. Bile so še dosti dobro plačane in se niso kar nič pritoževale nad svojim zaslužkom. Zato pa jih je zdaj tem huje zadelo omenjena nova uredba, in jim bo bolj slabo šlo, dokler si ne poiščejo nove službe pri čisto italijanskih ali pri slovenskih družinah.

SKLEPI MAČKOVH POSLAN-CEV

Poslanei izvoljeni na listi dr. Vladka Mačka, ki pripadajo politični grupi tako imenovane kmečke demokratske koalicije, se ne bodo udeleževali dela v narodni skupščini v Beogradu. 15. januarja so se vsi ti poslanci zbrali v Zagrebu pod predsedstvom dr. Mačka in sklenili, da se bodo borili za pravice svojega naroda na podlagi pravice samoodločitve naroda in da bo hrvaški narod gospodar na svojih tleh. Obenem so razglasili, da smatrajo vse obveze za hrvaški narod neveljavne, ker pri njih narod po svojih zakonitih zastopnikih ni sodeloval. Obenem so rekli, da hrvaški narod ne bo mogel mirno prenašati, da se mu osporava pravica do obstoja in svobode. Kakor se vidi se hočejo Hrvatje boriti za svobodo, kakor jih jim je na papirju priznala svoj čas Madžarska

MOŽ S 24 PRSTI

Človek s 24 prsti živi v Trionu pri Metkoviću. To je bogati posestnik

Nikola Kapovič, ki ima na vsaki roki in nogi mesto običajnih pet kar po šest normalno razvitih prstov. Odvisni prst je prav tako uporabljiv kakor drugi in ga torej pri delu ne meti.

TIRAMIDASTA GORA V SRBLJI

Piramidasta gora, ki jo je izoblikovala narava sama, je gora Rtanj v Srbiji vsika 1565 metrov. Taka gora je seveda velika redkost, le da vedo zanjo le najbližji prebivalci, za katere pa je pojav nekaj čisto vsakdanjega. Sedaj se je zdramilo Srbsko planinsko društvo in sklenilo na gori zgraditi planinsko kočjo in jo opremiti tako, da bo mogla sprejeti večje število planincev. Pričakujejo, da se bo kmalu našlo veliko število zvedavih ljudi, ki bi si radi ogledali to posebnost Rtanja.

DONAVSKA KONFERENCA NA BLEDU

Donavska konferenca je začela sedati 17. januarja na Bledu v hotelu "Toplice". Sej se udeležujejo zastopniki sedem držav, katere so gospodarsko zainteresirane na Podonavju. Delegati so prišli iz Anglije, Francije, Nemčije, Češkoslovaške, Madžarske, Romunije in Jugoslavije, vsega skupaj 50 delegatov. Večji del so to ravnatelji raznih plovnih družb. Letos je prišla vrsta na našo državo ter predseduje konferenci generalni ravnatelj Aleksander Popovič iz Beograda. Namen konference je ta da se prouče razne pogodbe, ki se tičejo plovbe po Donavi, in da se morebiti tudi podaljšajo. Seje so trajale sedem dni.

PADEC KLIRIŠKE NEMŠKE MARKE

Padec klirinske nemške marke je zaskrbel tudi hotelirje in turistične organizacije v naši državi. Če se je gibal tečaj nemške marke v višini, kakor je veljala do nedavnega, so bila naša letovišča za Nemce cenena in so jih zato tudi pogosto v velikem številu obiskovali. Ker je narodna banka odpovedala svojo podporo klirinski marki, se je tečaj znižal in ni neverjetno, da bo padel precej daleč pod običajno mero. Za Nemce se bo položaj takoj spremenil. Letovanje v naši državi bo mnogo dražje, kar ima takoj za posledico slabši obisk. Utegne se zgoditi, da bo Nemčija v takem primeru celo odpovedala običajni mesečni kontingent za turiste, ki naša 1,400.000 mark. Negotov tečaj nemške marke utegne našemu turističnemu prometu toliko bolj škodovati, ker so se Nemci prav letos pripravljali, da v večjem številu kakor lani obiščejo naša letovišča.

SAVSKA BANOVINSKA UPRAVA UKINILA KULUK

Banovinski in občinski kuluk je ukinila banska uprava savske banovine. Banska uprava je sestavila o-snutek novega banovinskega proračuna, i katerega je izpustila postavko banovinskega kuluka. Obenem je naročila mestni občini v Zagrebu, naj tudi ona preneha s pobiranjem kuluka, za katerega že ni več nobene dejanske opravičbe. Davkoplačevalci so se te novice seveda razveselili.

SESTANEK GUVERNERJEV BAN K

Guvernerji narodnih bank držav

balkanskega sporazuma so na svojem sestanku v Beogradu sklenili, da bodo vse banke solidarno delovale za ojačenje svojih valut in za normaliziranje valutnih in trgovinskih stikov. V prvi vrsti bodo skušale o-lajšati med seboj plačilne in trgovinske odnose.

GRADBE V BEOGRADU

Gradbena delavnost v Beogradu je bila lani zelo živahna. Vsega sta bili na novo postavljeni 502 zgradbi, ki so veljale dobrih 218 milijonov dinarjev. Novih stanovanj je bilo tako 1947. V primeru s predlanskim letom kažejo te številke na velik napredek in veliko večjo gradbeno delavnost.

Velika javna dela v Prekmurju

Regulirane bodo za vsoto 5,373.384 dinarjev vse reke, ki so preplavljale polja. Gradbeno ministrstvo je obvestilo vodno zadrugo v Dolenji Lendavi, da je odobrilo kredit 5,373.384 din. za razna melioracijska in regulacijska dela na njenem področju. Podeljena vsota se je zbrala takole: iz notranjega štirimilijardnega posojila tri milijoni, iz melioracijskega sklada en milijon, a 1,373.384 din pa mora pokriti dravska banovina sama. Po določilih tega odloka se bodo regulacijska in melioracijska dela izpeljala v treh oddelkih. Ta obsežni program za javna dela bo dal tisočim prekmurjskim delavcem dela in zaslužka. Odpravljene pa bodo nevšečnosti, ki so Prekmurcem ob vsaki obilici padavin in naraščanja rek povzročale velikansko stvarno škodo.

DR. MAČEK IZGUBIL ENEGA POSLANCA

Število opozicijskih poslancev, ki se udeležujejo dela v Narodni skupščini, se je zmanjšalo za enega člana. Poslanec Stamenko Stošić, ki je bil izvoljen na listi dr. Mačka kot pripadnik skupine staroradikalcev Ace Stanojevića, je zapustil svoje stare prijatelje in prestopil v poslanski klub JRZ, obenem pa se vpisal tudi v stranko samo.

NOVE ŽELEZNIŠKE PROGE BODO OTVORJENE LETOS

Večje število novih železniških prog bodo letos izročili prometu. Med prvimi bo gotova proga Poža-

V DAR DOBITE

na vsakih 6 slik, ki stanejo od 3-6, lepo sliko v barvah. Odprto tudi ob nedeljah. Atelje MARKO RADALJ Facundo Quiroga 1275 in 1407 U. T. 22 - 8327 DOCK SUD

ZOBOZDRAVNIKA

DRA. SAMOILLOVIĆ de Falicov in DR. FELIKS FALICOV

Sprejemata od 10 do 12 in od 15-20 ure. DONATO ALVAREZ 2181 U. T. 59 - 1723

Rojaki

Predno si naročite obleko OBIŠČITE

KROJAČNICO

Cirila Podgornik

ki Vam nudi najboljšo postrežbo v vseh ozirih.

CENE ZMERNE

TINOGASTA 5231 Villa Devoto

revac-Kučevo, nato proga Kraljev-Čačak in slednjič še proga Ustiprača-Foča, ki bo edina ozkotirna ter bo vezala Fočo, Bileće in Gacko s progo Sarajevo-Beograd. Z novo progo bo znatno skrajšana zveza Beograda z morjem. Prihodnje leto pa bodo dovršene še sledeče proge: zveza Metkovića z novim pristaniščem za Bosno in Hercegovino Pločami, proga Banjaluka-Valjevo-Čačak, proga Bihač-Knin in proga Kuršumlija-Priština. Naša proga Črnatelj-Vrbovsko pa ne bo še tako hitro gotova, ker se je delo šele pričelo.

NENAVADNA OPERACIJA

25 kilogramov težak sarkom je operiral novosadski zdravnik dr. Uzelac. Smilja Gostojić je opazila lani proti poletju na svoji desni roki, da se ji je pojavil velik izpuščaj. Sprva ni polagala na to posebne pozornosti, ko pa je izrastek z naglico naraščal, je šla v bolnišnico. Tam so jo obsevali, pa vse skupaj ni nič pomagalo. Pred tednom pa je odšla v sanatorij k dr. Uzelcu. Zdravnik se je odločil za nagel poseg. Odrezal je ženi desno roko, kajti sarkom je bil ogromen, saj je tehtal 25 kilogramov, v obsegu pa je meril 154 centimetrov. Sarkom je namreč posrkal vse hranilne snovi iz telesa ter se je ženska posušila skoraj do kosti. Držna operacija se je zdravniku posrečila.

TEMELJITO POVEČANJE ŠIBENIŠKE LUKE

Šibeniško pristanišče bodo temeljito preuredili in povečali za vsoto 25 milijonov dinarjev, ki jih je dala v ta namen vlada. Najprej bodo zregulirali zaliv Dobriča, nato pa v njem uredili tudi vse pristaniške naprave. Nekaj milijonov pa bodo porabili za preureditev starega šibeniškega pristanišča.

NOVO ŽELEZNIŠKO PROGO OD KRALJEVA DO ČAČKA GRADIJO

Nova železniška normalnotirna proga od Kraljeva do Čačka v Srbiji bo še letos dovršena in otvorena. Čačak je bil svoj čas gospodarsko središče severo-zahodne Srbije, tda to svojo prednost je izgubil, čim je bila zgrajena normalnotirna železnica od Kraljeva skozi Kragujevac v Beograd. Čačak je bil prezrt, zaradi česar je začela naglo pešati trgovina, obrt in sploh gospodarsko delo. Z novo progo bo mesto dobila dobro zvezo z Beogradom in bližnjimi mesti.

CIANO V BEOGRADU

Cianov obisk v Jugoslaviji nima namena kaj razčistiti, ker so odnosi med obema državama popolnoma urejeni na osnovi prijateljskega pakta iz leta 1937, ki izključuje vsako vojno med obema državama in zagotavlja nevtralnost Jugoslavije za primer, da bi bila Italija kjerkoli zapletena v vojno. Vrhu tega pa je Cianov obisk pospešil ureditev odnosov do Madžarske, ki je bila že prej po italijanski diplomaciji na to pripravljena, da s slovesno izjavo prizna nedotakljivost jugoslovanskih meja. Cianov obisk domeni, tretjič, da bosta Italija in Jugoslavija posredovali, da se čim prej prijateljsko uredi vsi spori med Ma-

žarsko in Romunijo, kakor tudi med Romunijo in Bolgarijo. S tem bo širokopotezno delo italijanske diplomacije v srednji, južnovzhodni in vzhodni Evropi tja do sovjetske Rusije končano, italijansko evropsko "zaledje" je mirno in Italija bo imela proste roke, da se udeležuje drugod. Ta cilj si je Italija postavila in se mu očitno z uspehom približuje.

Jugoslavija ima premalo sladkorja

Okrog 1200 vagonov sladkorja bo morala letos uvoziti naša država. Vse jugoslovanske sladkorne tovarne so proizvedle lani komaj 7200 vagonov sladkorja, med tem ko se ga porabi običajno do 8800 vagonov. Verjetno je, da bo zaradi pomanjkanja domačega sladkorja poraba nekoliko padla, kljub temu pa bo treba v tujini kupiti kakih 1200 vagonov. Nastaja pri tem vprašanje, kje bomo kupili sladkor in kdo bo ta nakup izvršil. Po kalkulacijah je najboljši verjetno, da bomo morali kupiti na tujem nerafinirani sladkor, ker je mnogo cenejši, in bi ga domače tovarne potem očistile. Uvoz rafiniranega sladkorja ni prikladen, ker bi bile cene previsoke. Lastnike sladkornih tovarn zanima vprašanje, kdo izmed njih bo dobil pravico sladkor nakupiti, ga rafinirati in prodati, kajti pri nas je sedem tovarn, a potrebna količina 1200 vagonov bi zaposlila le eno tovarno. Čim bo začel v našo državo prihajati tuji sladkor, se bodo takoj povešale cene sladkornih repi in s tem povečala tudi ploskev, posajena s to peso. Velike državne trošarine na sladkor so bile krive, da so tovarnarji nudili za sladkorno repo prenzikne odkupne cene, aradi česar kmetovalci tudi niso imeli veselja, da bi to rastlino pridneje sadili.

ŽELEZNIŠKA PROGA ZAGREB-SUŠAK

Železniško progo od Sušaka proti Zagrebu bodo menda vendarle elektrificirali. Dolgi tuneli na odseku od Sušaka do Škrljeva so povzročili potnikom zaradi dima silne nevšečnosti. Zato so bili sestavljeni načrti, da se proga elektrificira, če že ne vsa, pa vsaj imenovani del. Stroški za napeljavo električnih vodov in za pogonske stroje bi znašali okrog 120 milij. din. Za izvedbo tega dela pa se najbolj zanima neka italijanska družba, ki je obenem predlagala, naj bi se zgradila žična vzpenjača od Sušaka na Trsat, ki bi veljala okrog 1.200.000 din. Kot poročajo, se načrti za elektrifikacijo že proučujejo v prometnem ministrstvu.

SADITEV TOBAKA V VOJVODINI SPET DOVOLJENA

Nekako pred dvema letoma je finančno ministrstvo prepovedalo saditev tobaka na ozemlju občine Sente z utemeljitvijo, da je bil pridelan tobak prevelik, da ni odgovorjal kakovosti in da so pridelovalci zagrešili razne nepravilnosti. Nedavno pa so se kmetje v Senti spet začeli potegovati za saditev tobaka in so dosegli, da je finančno ministrstvo dovolilo 80 kmetom, da smejo saditi tobak.

KLINIKA ZA VSE BOLEZNI

RAZPOLAGA Z 10 SPECIALIZIRANIMI ZDRAVNIKI ZA VSE BOLEZNI

Za venerične bolezni, spolne bolezni, bolezni krvi, splošno slabost, razpolaga klinika s posebnim konzultorijem, kateri se nahaja pod vodstvom poznane specialista za navedene bolezni. Imamo zdravnike specialiste za bolezni na pljučah, obisk, jetrah, želodcu, živčevju itd.

Rayos X, Analisis

Zdravniški pregled za vsakovrstne bolezni \$ 3.— Ordnamo: od 9-12 i 15-21. V nedeljah in praznikih od 9-12. GOVORI SE SLOVENSKI SUIPACHA 28

KROJAČNICA "PRI ZVEZDI"

Vam nudi najboljše angleško blago (SUPERLAN)

Izdelujem moške in ženske obleke. — V zalogi imam za 1938/39 leto tudi vsakovrstnega pomladanskega in poletnega blaga: za moške \$ 55.— za ženske \$ 45.—

Za obilen obisk se priporoča rojakom in rojakinjam

STANISLAV MAURIĆ

DONATO ALVAREZ 2059 pol kvadre od Av. San Martin — Bs. Aires

Grob pesnika Gundulića so našli

Po šestnajstdnevem kopanju v frančiškanski cerkvi v Dubrovniku so 21. januarja našli grobnico, v kateri je pokopan slavni hrvatski pesnik Ivo Gundulić. Ob petih popoldne so vsi zvonovi frančiškanske cerkve oznanili Dubrovčanom to vest. Grob so takoj okrasili s cvetjem. Grob leži pred glavnim oltarjem prav tam, kjer so ob slovesnih prilikah prižigali sveče in polagali šopke in vence. Grob so spoznali po Gundulićevem grbu, ki je enak grbu na grobu družine Gundulićeve v kapelici sv. Trojice v isti cerkvi za glavnim oltarjem.

VPRAŠANJE POKOJNINSKEGA ZAVODA ZA BOSNO

V uredbi, s katero je bilo razširjeno obvezno pokojninsko zavarovanje za zasebne nameščence na vso državo, je določeno, da se ustanovi tudi Pokojninski zavod za področje Bosne in Hercegovine s sedežem v Sarajevu. Vendar pa ta zavod še do danes ni pričel delovati niti ni imenovana uprava zavoda. Kakor so zvedeli ovi ustanovitelji Pokojninskega zavoda, ki bi imel rad pod svojim področjem Bosno in Hercegovino, v Sarajevu bi pa naj bila samo podružnica beograjske Pokojninskega zavoda. Zavarovane iz Bosne in Hercegovine bi dali eno mesto v centralni upravi. Proti temu so nastopile vse gospodarske organizacije in organizacije zasebnih nameščencev v Bosni in Hercegovini, ostro pišejo proti tej nameri tudi sarajevski listi.

Dioklecianova palača v Splitu

Ministrstvo za zgradbe je dovolilo 450.000 dinarjev za ureditev Dioklecianove palače v Splitu. Sestavljen je poseben odbor, ki bo določil, kako se bo vporabil ta denar. Odbor je sklenil podreti dve hiši v bližini Dioklecianovega mavzoleja, očistiti okolico tega mavzoleja in podreti nekaj hiš v bližini hotela Srebrna vrata. Očistili bodo tudi okolico Eskulapovega hrama kakor to določa regulacijski načrt. Ker od ministrstva določena vsota ne bo zadostovala za vsa ta dela, pričakujejo, da bo tudi občina s svoje strani prispevala k ureditvi te znamenite palače.

V JUGOSLAVIJI PRIMANJKUJE KMETSKIH ŠOL

Pomankanje kmetijskih šol se močno občuti v naši državi. Strokovnjaki ugotavljajo, da naša država kljub svojemu poljedelskemu značaju kmalu ne bo mogla več preživeti vsega prebivalstva. Zato je potrebno, da se obdelovanje zemlje modernizira po zgledu drugih držav najprej s povečanjem števila kmetijskih šol, ki naj ljudi nauče racionalnega dela. Naša država premore v vsem 35 kmetijskih šol, v katere pa se vsako leto prijavi preveliko število kmečkih sinov, da jih morajo okrog tri četrtine poslati domov. V tem oziru nas močno prekaša Bolgarija, ki ima kar 160 kmetijskih šol, pa ima skoraj dvakrat manj prebivalcev. Kmetijski strokovnjaki pravijo, da je pri nas vse preveč srednjih šol, premalo pa kmetijskih. Treba je ustvariti vse predpogoje, da bo zemlja obrodlila obilneje in bo s tem kmečki naščaj trdnje priklepala nase.

APARAT ZA MERJENJE ZVOKOV

Z natančnim merjenjem raznih vrst zvokov, zlasti pa uličnega ropota, je začel zagrebški inženir Hahn. Nabavil si je aparat, ki zaznava tudi najmanjše šume in zvoke. Prvo svoje merjenje je Hahn opravil v Bjelovaru. Zanimiva je bila ugotovitev, da povzroči kmečki voz na tlakovani mestni ulici mnogo več ropota, kakor pa dvajset tovornih avtomobilov na asfaltirani cesti. Hahn je obenem preizkušal, koliko se slišijo signalne sirene, nameščene na raznih krajih, za primer zračnih napadov v času najbolj živega prometa v mestih in večjih krajih. Hahn bo s svojo pripravo obiskal tudi druga večja jugoslovanska mesta, morebiti celo druge balkanske države, kajti njegova priprava je prva svoje vrste na Balkanu.

ZA VEČJO PROIZVODNJO SLADKORNE PESE

Anketo o trošarini na sladkor je sklenilo sklicati finančno ministrstvo v zvezi s poljedelskim ministrom, sadilec sladkorne pese in iastniki sladkornih tovarn. Poročali smo že, da je lanska domača proizvodnja sladkorja padla in da bomo morali letos kupiti okrog 1200 vagonov tujega sladkorja. Tovarnarji predlagajo, naj se znižajo trošarine na sladkor, nakar bodo oni lahko ponujali sadilec sladkorne pese višje odkupne cene. Brez dvoma je, da bodo sadilec posejali s sladkorno peso večje površine zemlje, če se jim bo delo bolje plačalo. Če država zniža trošarino na sladkor, se ji zmanjšanja dohodkov ni treba bati, ker bo več davkov pobrala zaradi povečanja proizvodnje sladkorne pese. Tako državna blagajna ne bo nič izgubila pa bi se domača proizvodnja sladkorja dvignila v korist sadilcev, tovarnarjev in našega gospodarstva, ker ne bo treba v tujino kupovati blaga.

HERCEGOVCI DRAGO PRODALI TOBAK

Nad 50 milijonov din bodo letos prejeli za tobak hercegovski sadilec tobaka. Tobak jim bodo letos dražje plačali kakor pretekla leta. Sadilec tobaka v Hercegovini so organizirani v svojem društvu. Vsako leto stavijo svoje zahteve. Letos zahtevajo večje množine tobakovih sadik, s tem v zvezi pa tudi gradnjo velikih skladišč za tobak.

NAPREDEK RIBARSTVA V BOSNI

Osnednjo ribarsko društvo v Sarajevu je imelo te dni svoj redni občni zbor. Iz poročil odbornikov je razvidno uspešno delovanje društva za napredek ribarstva. Preteklo leto je to društvo spustilo v razne reke 430.000 malih postvri in 120 kg raznih drugih malih ribic. Na ribolov v Bosno prihajajo pogosto ugledni in bogati inozemci, med njimi največ Angleži Francozi in Nemci.

Razstava italijanske knjige

Razstava italijanske knjige, katero je 22. januarja ob navzočnosti kneza-namestnika Pavla, in drugih odličnikov odprl italijanski minister grof Ciano v Beogradu, je doživela že v prvih dveh dnevih velik obisk. Posebne pozornosti so deležni oddelki, kjer so razstavljene stare jugoslovanske knjige, ki so bile tiskane v Italiji. Na razstavi je tudi kom-

pletna italijanska enciklopedija v šestdesetih knjigah, katero je italijanska vlada podarila italijanskemu seminarju na filozofski fakulteti beograjske univerze. Razstava bo odprta več tednov. Vstop je brezplačen.

Delavsko gibanje v Jugoslaviji

Skoraj 19.000 delovnih moči je bilo v novembru preteklega leta zaposlenih več kakor v istem mesecu leta 1937. Po statistikah Osrednjega urada za zavarovanje delavcev je bilo zavarovanih v lanskem novembru 728.481 delavcev in delavk, od teh 543.330 moških in 185.151 žensk, kar pomeni, da se je število zavarovancev dvignilo v enem letu za 18.923. Še večji prirastek pa se vidi v primerjavi z letom 1936, ko je bilo zaposlenih 71.519 delovnih moči manj. Povprečna dnevna zavarovana mezda je znašala 2.15 dinarja, a skupna vsota dnevnih mezd pa 439.9 milijona din.

Dolga "rajža"

Dvajset let je romala navadna dopisnica iz Splita v Šibenik. Mario Lušič v Šibeniku je pred dnevi prejel dopisnico, na kateri je bila znamka z likom Franca Jožefa in z žigom 17. XI. 1918. Lušič si je sprva mislil, da si je kdo privoščil nedolžno šalo. Ko si je pa dopisnico podrobneje ogledal, je opazil, da so žigi popolnoma pravilni in da je bil zraven tudi žig šibeniške pošte od 23. I. 1939. Končno je prepoznal tudi osebo, ki mu je pred dvajsetimi leti poslala imenovano dopisnico.

USTANOVITEV POKOJNINSKEGA ZAVODA V SARAJEVU NEGOTOVA

Usoda sarajevskega pokojninskega zavoda, katerega ustanovitev je predvidevala uredba o obveznem zavarovanju zasebnih nameščencev v vsej državi, še ni odločena. Ljubljanski pokojninski zavod je od ustanovitve vseh ostalih zavodov vodil skupne posle, dokler se ni prvi odtrgal beograjski zavod, ki je začel samostojno poslovati. V nekaj mesecih bo začel uradovati tudi zagrebški zavod. Kaj bo s sarajevskim zavodom pa ni znano. Gotovo je to, da se je iz področja tega zavoda prigrasilo mnogo manj zavarovancev, kakor pa je bilo pričakovati. Ker bi bilo poslovanje nerentabilno, so v Beogradu sprožili predlog, naj bi se Sarajevu priključilo beograjskemu zavodu tako, da bi poslovala v Sarajevu le podružnica. Sarajevski gospodarški krogi pa so takoj povzdignili svoj glas proti takim naklepom in se začeli sklicevati na poročila ljubljans-

Ana Chrpova

Slov. babica

dipl. v Pragi in Bs. Airesu, z večletno prakso v praški porodnišnici ter v tuk. bolnici "Rawson", se priporoča vsem Slovenkam. Sprejema penzionistke iz mesta in z dežele v popolno oskrbo. Cene izredno nizke. Postrežba prvovrstna.

ENTRE RIOS 621

U. T. 38, Mayo 8182

skega zavoda, ki se zmerom vodi po sle sarajevskega zavoda. Iz teh poročil so Sarajevčani povzeli, da bi njihov zavod kljub nizkemu številu zavarovancev mogel neovirano poslovati. Za svoj boj proti centralističnim težnjam Beograda so zainteresirali tudi svoje zastopnike v vladi.

Potrditev Mačkovih mandatov odložena

Na seji dne 25. januarja je skupščinski verifikacijski odbor potrdil še štiri dvomljive mandate in s tem končal svoje delo. Glede 46 dr. Mačkovih poslancev je odbor sklenil, da bo o potrditvi njihovih mandatov razpravljaj tedaj, ko bodo poslanci predložili svoja polnomočja. Na seji 8. februarja sta bila tudi določena poročevalca večine za plenum narodne skupščine in sicer Djuro Drašković in dr. Vekoslav Miletić. Zaključna seja verifikacijskega odbora je bila 3. februarja. Na njej je bilo prebrano in sprejeto poročilo za skupno sejo narodne skupščine, ki se je vršila 6. februarja.

NEVARNA TVORNIC A KOLES

Tvornica koles v Bjelovaru se je pred nekaj dnevi razsula zaradi eksplozije peči za sušenje laka. Eksplozija je bila tako močna, da se je dvignila streha, zidovi pa so popokali in se delno tudi sesuli. V bližnjih hišah je nastala silna zmeda, ker so pokale šipe in se tresle hiše. K sreči ni bilo v tovarni večjih žrtev. Le ena delavka se je opekla po glavi in ostalih delih telesa. Sosedje so bili toliko bolj ogorčeni, ker je to že tretja eksplozija v tovarni v zadnjih dveh letih.

PRAZNOVANJE PUSTA V BANATU

Prédputni karneval po zgledu nemških in francoskih mest bo letos priredilo mesto Bela Crkva v Banatu. Ta karneval ima že dvestoletno tradicijo, ker so navado prinesli s seboj nemški priseljenci. Letos je v tem kraju dobro obrodlilo vino, ljudje so ga za visoke cene prodali, žito je slo tudi v denar, tako da ni nobene ovire, da ne bo ljudje hrupno praznovali pusta. Karneval bo od 19. do 20. februarja. Navzočni bodo tudi zastopniki mednarodnega društva za prirejanje karnevalov, kajti Belocerkevni so si pridobili pravico, biti sprejeti v to društvo. Prav zato bodo menda priredili karneval še z večjim pompom. Ker je prireditev edina svoje vrste v naši državi, je zelo privlačna za okoliške kraje, v velikem številu pa se ga udeležijo vsako leto tudi Romuni.

Mladinska vzgoja

Zdaj, ko Italija daje tujcem tolikšne ugodnosti, če pridejo na njena tla, se je tudi od Slovencev večina na lastne oči mogla prepričati, kakšno je prav za prav življenje v Italiji, ali boljše, ali pa slabše kot pri nas. Za časa bivanja v Italiji pa je tujcu posebno padlo v oči, kako stroga je vzgoja današnje italijanske mladine. Tako je seveda tudi z našo primorsko mladino, zaradi katere hočemo našim čitalcem povedati, kako jo vzgajajo od nežne mladosti do moške dobe. V zadnji številki "Istre" je nek srednješolec iz Primorske napisal tole: Preden stopi malček v osnovno šolo, je "figlio della lupa" (sin volkulje), od šestega leta dalje pa nosi v fašistični organizaciji ime "balila". Uniforma, nava-

janje k vojaški disciplini, majhna puška in vojaške pesmi. Tako se začne. In v tem duhu se nadaljuje. "Credere, obbedire, combattere!" Verjeti, pokoravati se, boriti se (za fašizem, domovino in Duceja). Iz sina volkulje nastane "balilla" (od 6 do 14 leta), iz "balille" "avanguardista" (do 18. leta), "giovane fascista" (do 21. leta), nato "fascista" (član P.N.F. — Partito nazionale fascista). Preden nastopi fant vojaško službo, ima vsako soboto popoldne in ponekod tudi v nedeljo predpoldne takozvani tečaj "premilitare", priprava k pravi vojaški službi. Ali telovadnica ali ekserciranje. Strogo obvezno. Dolgi pohodi v kroju, s puško in ostalo opremo. V šoli pa obvezno predmet — cultura militare. Potem vojaška služba. Nato pa — namesto premilitare — "postmilitare" (do 32. leta). Vsa italijanska mladina do 21. leta je organizirana v GIL (Gioventù italiana del littorio). Izjemo tvori le visokošolska mladina, ki je organizirana v GUF-ih (Gruppo universitario fascista). Tako GIL kakor GUF sta neposredno podrejena stranki (P.N.F.).

Zanimiva razstava osnutkov za kraljev spomenik v Jakopičevem paviljonu

V Jakopičevem paviljonu je bila 29. januarja otvorjena zanimiva razstava osnutkov naših odličnih umetnikov kiparjev za nameravano postavitev spomenika viteškemu kralju Aleksandru Zedinitelju. V petek zvečer je namreč prav tam tudi širši odbor odobril predloge žirije, ki je sklepala o primernosti osnutkov. Prvo nagrado (20.000 din) je dobil akademski kipar Tine Kos skupno z inž. arh. Mirom Kosom. Drugo (15 tisoč din) in tretjo (10.000 din) nagrado je dobil akad. kipar Lojze Dolinar, čigar kip, ki je dobil drugo nagrado, bo dejansko tudi izveden kot spomenik. Po 5000 din odkupnine so dobili akademski kipar Smerdu in Dermelj, Kolin Boris, Radavš, Loboda, Zdenko Kalin, Putrih in inž. Kuglič, akad. kipar inž. Cota in prof. Mujadžić ter Ivan Mirković. Odbor je ponudil na predlog žirije še štiri tolažilne odkupe. Razstava je prav zanimiva. Cela vrsta naših in zagrebških najboljših kiparjev razstavlja svoje osnutke. Nemara da bo po vsem videzu res menda še najbolj ustrezen vsaj prostoru in okolici zelo preprosto koncipirani Dolinarjev osnutek, dasi je rešitev motiva do dandanes že docela izčrpana (bronasti jezdec na betonskem ovalnem podstavku, v katerem so reliefi). Kot spomenik originalno zamišljen Kosov osnutek bi bil pa primernejši za velik trg kakor za odločno skromni prostor med pravoslavno cerkvijo in bodočo galerijo. Prav dobre stvari je razstavila mlajša družba (brata Kalina, Putrih, Smerdu), nekatere take, da bi odločno in prav resno prišli v poštev za postavitev. Odličien je zlasti manjši Smerdujev osnutek. Žirija se je odločila za Donnarjevca in to je sprejel tudi širši odbor. Ta sicer res imenitni in za monumentalne zadeve, kakor se zdi, dozdaj najprikladnejši kipar bo na ta način dobil v Ljubljani še en spomenik, ki bo pomnožil kar neprekinjeno vrsto njegovih javnih spomenikov in naročil, katere je dobival v Ljubljani skoraj od vojne sem.

AKO HOČETE BITI ZDRAVLJENI OD ODGOVORNEGA ZDRAVNIKA

Dr. A. GODEL

AKUTNE, KRONIČNE BOLEZNI IN NJIH KOMPLIKACIJE, ZDRAVLJENJE PO FRANCOŠKIH IN NEMSKIH NAČINIH KRVNE IN KOŽNE BOLEZNI ZA SLOVENCE PRVI PREGLED BREZPLAČNO

Ženske bolezni, bolezni maternice, jajčnika, prostate in neredno perilo. — Specialisti za pljučne, srčne, živčne in reumatične bolezni

ŠARKI X — DIATERMIA — ANALIZE

Sprejema se od 9 do 12 in od 15 do 21 ure.

GOVORI SE SLOVENSKO

CALLE CANGALLO 1542

Poslužujte se PREVOZNEGA PODJETJA "Expreso Gorizia"

Franc Lojk

VILLARROEL 1476

U. T. 54-5172 — 54-2094

KROJAČNICA MOZETIČ

Če si nameravaš kupiti novo obleko, pridi in oglej si vzorce in blago v moji krojačnici, za kar Ti gotovo ne bo žal, kajti imam vsakovrstnega blaga najnovejše mode. Blago trpežno in prvovrstno, delo pa po najnižji ceni. — Poleg tega imam v zalogi tudi srajce, klobuke ter sploh vse moške potrebščine po cenah kot jih ne dobiš nikjer drugje. — Pridi in prepričaj se sam!

OSORIO 5025 (Paternal) — Buenos Aires

Lado Božič:

DELAVSKI POKRET V IDRIJI

Proti koncu 19. in v začetku 20. stoletja je zapihal v globoko idrijsko kotlino nov veter, ki je vzdramil, razgibal in osvežil enolično in skrajno patriarhalno življenje za kotnega slovenskega mesta. V hlapčevsko življenje idrijskega rudarja in v filistrsko življenje idrijskega rodoljuba-meščana je prodril klic zunanega sveta, ki je predvsem zbudil delavca iz mrtvila duhovnega in telesnega suženjstva, rodoljubne vrste pa precej zrahljal in razcepil. Idrija se je prebudila in začela korakati za ostalim svetom.

Oba sloja, ki sta tvorila prebivalstvo rudarskega kotla, delavstvo in meščanstvo, ki se je rekultiralo iz vseh krogov od uradništva do trgovcev in gostilničarjev, sta živela zase brez stikov. Delavstvo, ki se je tedaj izživljalo samo pri delu v rudniku in doma, še ni imelo svojih organizacij. Res je, da so obstajala nekatera društva z delavskim naslovom, toda ta društva so bila po ideji in delu izrazito meščanska. Vodili so jih meščani, članstvo je bilo meščansko, pomešano z malim številom onih delavskih uskokov, ki so mislili, da po svoji miselnosti spadajo bolj med meščane kakor med delavce.

Prav izrazito meščanska organizacija pa je bila Narodna čitalnica, kjer je gospoda preživljala svoje ure in dneve z narodom, kateremu so bila vrata zaprta in za narod ki ni imel od njihovega dela nikakega dobička.

V tako življenje živorebrne doline so prišla v 90-tih letih preteklega stoletja najprej gesla in nauki liberalizma, ki so ga prinesli v Idrijo meščanski dijaki, ki so študirali v zunanjih mestih. Nova gesla so takoj udarila ob temelje meščanske zgradbe in jih dodobra omajala. Na občnem zboru Narodne čitalnice, ki je potekel v popolnem narodnem soglasju in navdušenju, je radi izvolitve predsednika prišlo do poloma. Povzročila ga je drastična izjava zastopnika mladih liberalcev naperjena proti predsedniku, ki je bil iz nasprotnega tabora. Predsednik je podal demisijsko, razkol med liberalci in klerikalci je bil izvršen. Odslej sta hodila oba tabora po svojih poteh in živela v večnem boju, ki je zavzel večih prav ostre mere in sredstva.

Delavstvo v tem boju ni bilo pri-

PLEMENA V ŠTIRIH BARVAH

Kmalu za Nemčijo so tudi Italijani sami začeli judovsko vprašanje in začeli čistiti italijansko plemo. Pojavila se je v zvezi s tem potreba po posebnem časopisu, ki bi obravnaval predvsem judovsko vprašanje in sicer ne zaradi zaščite judov, pač pa z namenom, da jim pove, da zanje v Italiji ni prostora. V Rimu je bil ustanovljen tak list pod imenom "Difesa della razza", ali kakor bi se po naše reklo — "Plemenska zaščita". Vsak mesec izide dvakrat. Med primorskimi Slovenci je vzbudil ta časopis še prav posebno pozornost s svojo prvo letošnjo številko, ko je na prvi strani objavil karto, ki kaže ozemlje okoli Sredozemskega morja po plemenski pripadnosti. Na karti so štiri barve, ki pomenijo razna plemena. Bela barva, s katero je označena vsa Italija, Korzika, južna Švica, vzhodni del južne Francije, na vzhodu pa naša Notranjska, Gorski Kotor, Hrvaško Primorje in Dalmacija, pomeni ozemlje na katerem živi čisto italijansko plemo močno zastopano. Sem spada poleg Tunizije, Libije in Južne Francije tudi precej širok pas pod Velebitom. Temnosiva barva pomeni kraje, kjer je le nekaj pripadnikov italijanske rase, vse ostalo ozemlje pa je črno pobarvano.

zadeto. Opazovalo je boj in ločitev brez zanimanja. Niti od enega niti od drugega ni pričakovalo pomoči, navezan je bil nase in vedel, da njegov čas še ni prišel. Verovalo je v svoje vstajenje in rast, medtem ko je videlo na drugi strani pešanje in hiranje meščanstva, ki ga je vojna končno vrgla popolnoma ob tla.

Vendar pa je kmalu po razcepu stopilo na idrijsko pozornico delavstvo, ki je zaživelo ob glasu in programu splošnega delavskega gibanja in socialne demokracije. Prišel je važen socialno-strokovni in kulturno-politični pokret idrijskega rudarja. Stare razmere so pod njegovim vplivom začele pokati; delavstvo je vzelo v roke reševanje svojega lastnega življenjskega vprašanja. Meščanstvo ni imelo smisla za delavsko vprašanje, zato nič čudnega, da je ogromna večina delavstva stopila v vrste socialne demokracije, le majhen del sta si delili obe meščanski stranki. To razmerje se je v novejši dobi še izboljšalo v prid delavski stranki, dokler ni nova metla pomele vsega kar ji ni hodilo v račun.

Socialistično delavsko strokovno gibanje je dobilo v živorebrnih tleh globoke korenine in pognalo krepke in košate mladike. Že l. 1903. se je idrijski rudar pridružil splošnemu rudarskemu gibanju v Avstriji in ustanovil podružnico "Unijo rudarjev". V Unijo je vstopil kot zgodovinsko najslabše plačan delavec in velik hlapec pod bičem grajskega gospoda. Prvo delo organizacije je bila borba za zboljšanje gnotnega položaja delavstva. O uspehih in ne uspehih, ki jih je rudar dosegel v tem boju, kakor tudi o njegovem socialnem in gospodarskem položaju do konca vojne, smo že pisali v naši "Istri". Zato nam za danes preostane samo še politična in kulturna stran idrijske socialne demokracije.

Politično in kulturno delovanje idrijskega delavstva

Vzporedno in istočasno s prizadevanjem idrijskih rudarjev, da si izboljšajo gnoten položaj, je šla tudi njihova borba za osnovne politične pravice in delo za povzdigo ravni splošne izobrazbe in za kulturne napredek. Delo in borba sta bila živahna in sta dobila svoj izraz tudi v javnosti, ko se je pojavilo v Idriji prvo delavsko glasilo, štirinajst-dnevnik "Naprej", ki je izhajal od 1. julija 1903. do 18. junija 1908., ko se je povečal in preselil v slovensko središče, v Ljubljano.

"Naprej" je nosil zastavo socialno-demokratske krajevne organizacije v Idriji in je konkuriral celo "Rdečemu praporu", glasilu osrednjega odbora soc. demokratske stranke. Zato je doba "Napreja" jako pomembna in značilna v celotnem pokretu idrijskega delavstva. Za program si je "Naprej" zastavil borbo za lepše življenje, za nov svet, kjer ni bede nevoščljivosti in sovražstva, kjer je ljubezen in mir. Boril se je z resnico in pravico proti krivici in laži. Njegova pot je bila pot izobrazbe, politike in gospodarstva. Tak je bil njegov program. Namah se je razširil po kotlini, delavstvo se ga je z veseljem oklenilo in dosegel je rekordno število 800 na-

ročnikov samo v Idriji. Nič čudnega ni bilo, če se je čutilo osrednje glasilo ogroženo. Osrednji izvršni odbor soc. demokratske stranke je zahteval, da preneha "Naprej" izhajati in da se prične izdajati posebna priloga "Rdečega prapora" za idrijsko dolino. Toda idrijsko delavstvo in vodstvo se ni pustilo ugnati in je zlomilo odpor vodstva.

Klub borbi z vodstvom v Ljubljani pa sta rudar in "Naprej" šla po poti svojega programa dalje. Pred vsem sta vodila ogorčeno borbo z liberalizmom in klerikalizmom in odkrivala njune slabe strani drugod po Sloveniji, posebno pa v Idriji sami. Ostro so napadali občinsko gospodarstvo tedanjih liberalnih gospodarjev in občinskih mož, posebno pa povdarjali vedno in vedno zahtevo po splošni, enaki, direktni in tajni volilni pravici v vseh ustanovah od občine do državnega zbora. To borbo so vodili v okrilju krajevne organizacije soc. dem. stranke, ker jim oblast ni hotela dovoliti političnega društva "Naprej". Organizacija se je borila tudi proti carinski tarifi, za delavsko varstvo in zavarovanje. Pokret se je lepo širil in dobival po dolini Idrije do Cerkega vneta pristaje. Uspeh ni izostal. Že drugo leto delavskega gibanja je delavstvo prodrlo v rudarski zadrugi in bratovski skladnici. Obe pomembni ustanovi sta tako prešli v prave roke. Poleg lista so širili svojo idejo tudi s knjigami, izdajali so delavski koledar in malo knjižico "Naprej".

Politične razmere v tedanji Idriji

Politične razmere v tedanji Idriji so bile precej čudne in za demokratične čase nerazumljive. V občinskem svetu so gospodarili liberalci z liberalnim županom na čelu, deželni poslanec mesta Idrije pa je bil, danes že pokojni dekan Arko, izvoljen v ožjih volitvah l. 1901. Delavstvo tedaj še ni imelo volilne pravice. Meščani so glasovali po razredih, po tem koliko davkov je kdo plačeval. Delavec, ki je malo zaslužil in je plačeval tudi malo davka, je bil radi tega brezpravna raja. Odločali so meščani in v III. razredu okrog 150 ženskih volilcev. Ti volilci so bile vdove, ki so posedovale po možeh hiše in prejemale vdovnino. Plačevale so davek od hiše in od pokojnine in imele volilno pravico v III razredu.

Zanimivo je, da je vodilo socialistično delavstvo do 1906. odločno borbo proti liberalcem ali "turščinarjem", kakor so jih nazivali radi tega, ker jim je idrijski deželni poslanec dr. D. Majaron, v zahvalo za izvolitev, obljubil večjo količino koruze ali turščice. L. 1906. pa je prišlo pri občinskih volitvah med njimi do kompromisa in radi tega je v III. razredu prodrli delavska lista. To je bil prvi politični uspeh delavstva. Sličen sporazum je bil dosežen čez par let tudi pri deželnozbornih volitvah.

Prvi uspeh je delavstvo podžgal in

"SLOVENSKI LIST"

Gral. César Díaz 1657 — U. T. 59 (Paternal) 3667 — Buenos Aires

Uradne ure od 9. do 19. ure vsak dan.

ODPOŠILJAMO VAM DENAR potom tistih bank, ki imajo najugodnejši tečaj.

VAM KUPIMO papirnat denar, lire in dinarje, kjer ga prodajajo najceneje.

PRIPOROČAMO NAKUP LADIJSKIH potnih kart na zanesljivih agencijah.

POSREDUJEMO ZA SLUŽBE za moške in za ženske.

ČE KDO VE ZA KAKO SLUŽBO, naj nam takoj javi.

V KATERIKOLI ZADEVI obrnite se do nas, ki vam bomo šli na roko z nasvetom in drugače, kolikor bo v naših močeh.

NAROČNINO PORAVNAJ vedno točno. V nekaterih krajih vas je več Slovencev skupaj; gotovo je med vami tudi kateri, ki razume pomen tiskane besede v materinem jeziku za naše izseljence. Naj poagitira nekoliko med tovariši in rojaki za "SLOVENSKI LIST" ter naj tudi pobere naročnino in pošlje na našo upravo.

POSLUŽUJTE SE samo onih podjetij, ki oglašujejo v našem listu! S tem koristite sebi in nam obenem.

pričelo je ostro borbo za splošno in tajno volilno pravico. Liberalci in klerikalci so na javnih shodih nastopali proti tej zahtevi toda z majhnimi uspehi. Delavstvo je zahtevalo popolno pravico in ne samo drobtin. Zanimiv je bil shod l. 1905., ki ga je sklicalo napredno politično društvo "Jednakopravnost." Shod je namreč izglasoval nezaupnico tedanjemu naprednemu deželnemu in državnemu poslancu dr. I. Tavčarju, ker je nastopil v državnem zboru proti splošni volilni pravici. Kako se je počutil vrhovni šef naprednih krogov po nezaupnici lastne organizacije, o tem zgodovina molči. Delavstvo je manifestiralo za svoje pravice na shodih, sestankih, pri demonstracijah in pri splošni stavki, ki jo je proglasilo l. 1905. Stavki so se pridružili tudi obrtniki. To je bil pač dogodek, ki ni imel primere v ostali slovenski domovini.

Borbe leta 1907. in 1908.

Splošna, enaka, direktna in tajna volilna pravica je bila končno leta 1907. dosežena. Pričele so živahne priprave za prve volitve po novem zakonu. Delavski kandidat za idrijski okraj je bil strokovni tajnik Kopač iz Trsta. Dobil je sicer v Idriji največ glasov, ni pa mogel prodrati.

Naslednje leto (1908.) so bile razpisane tudi deželnozbornske volitve. Liberalni kandidat za Idrijo je bil vadiški učitelj Engelbert Gangl, klerikalni dekan Arko in socialistični Edbin Kristan. V širših volitvah ni prodril nobeden, zato se je borba prenesla v ožje volitve. Pri tej je prodril E. Gangl s pomočjo socialističnih glasov. Delavstvo mu je dalo glasove proti obvezi, da se bo boril z delavci in za njihove težnje. Mož je držal obljubo dano delavstvu, zato pa je padel v nemilost v svoji lastni stranki.

L. 1907. je bilo ustanovljeno Delavsko socialistično društvo "Naprej". Prav isto leto so ustanovili tudi Katoliško politično društvo, do-

čim je liberalno obstojalo že preje. Uspehi niso delavstva zadovoljili. Neustrašeno je nadaljevalo svoje borbe. Trud je bil obilo poplačan, ko je bil l. 1910. izvoljen v Idriji socialistični župan Ivan Straus. Bil je prvi socialistični župan v Sloveniji in Avstriji. Imel je tako zaslonbo v delavstvu, da je bil celo med vojno in po okupaciji imenovan za začasnega gerenta in komisarja.

Kakor je bila uspešna politična borba idrijskega delavca, prav tako ni zaostalo tudi njegovo prizadevanje na kulturnem polju. Vse prosvetno delo so vršili v okrilju krajevne organizacije, da za nekatere panoge društvenega dela so ustanovili samostojne organizacije. Tako so bila ustanovljena l. 1897. Idrijsko kolesarsko društvo "Sloga", l. 1903. delavsko godbeno društvo in delavsko lovsko društvo.

Prizadevanje ženstva

Pomembno je bilo tudi prizadevanje socialističnega ženstva, ki je ustanovilo prvo socialistično žensko društvo v Sloveniji. Imenovalo se je društvo "Veda". Njegov namen je bil dvigniti ženo duševno, čuvati je pred propadanjem in pripraviti jo v stremljenju o zboljšanju njihovega gospodarskega položaja.

Gospodarsko je imela socialna demokracija močno oporo v svojem Delavskem konzumnem društvu (1897.). Z namenom, da bi dvignili ilrijsko čipkarstvo in ščitili čipkarice pred izkoriščanjem, so ustanovili l. 1905. tudi čipkarsko zadrugo.

Delavsko gibanje je dalo idrijskemu rudarju in mestu obilo dobrih sadov. V svojem delu je bilo ustvarjalno proti popolnoma neplodnemu delu meščanstva, čeprav je bilo med vojno zatrto in delavstvo militarizirano, je planilo po vojni še krepkeje na dan, dokler ga ni stisnila železna pest za vrat, zatrla organizacijo, delavstvo pa postavila, ko ga je oropala vseh pravic, na kolena in mu naložila samo dolžnosti. Stari časi so se vrnili v srebrno dolino in samo malo časa še in srebrni studenci bodo usahnili.

Veliki zavod "RAMOS MEJIA" Venereas

ANALIZE urina brezplačno. Analize krvi. Popolno moderno zdravljenje. SIFILIS v vseh oblikah. Popolno zdravljenje na podlagi krvne analize (914) KOŽA: Krončni izpahi, mozoljčki. Izpadanje las. Ultravioletni žarki. ZLATO ZILO: zdravimo brez brez operacije in bolečin. SPOLNA ŠIBKOST: Hitra regeneracija po prof. Cicarelliju. ŽIVČNE BOLEZNI: Nevrastenija, izguba spomina in šibkost. REVMAZEM: kila, nadua, gota, šibkost srca, zdravimo po modernem nemškem načinu. PLJUČA: Kašelj, šibka pljuča. ZELODEC: upadel, razširjeni, kisline, težka prebava, brunanje, rane. CREVA: colitis, razširjenje, kronična zapeka. GRLO, NOS, UŠESA, vnetje, polipi: brez operacije in bolečin. POPOLNO OZDRAVLJENJE \$ 30.— PLACEVANJE PO \$ 5.— NA TEDEN Naš zavod s svojimi modernimi napravami in z izvrstnimi SPECIJALISTI je edini te vrste v Argentini. — Lečenje zajamčeno. — Ugodno tedensko in meso 9—12 OB NEDELJAH OD 8—12 sečno plačevanje.

Rivadavia 3070
PLAZA ONCE

KROJAČNICA "GORICA"

Hočete biti dobro in elegantno oblečeni

Pridite v krojačnico "Gorico", kjer boste vedno dobro postreženi.

FRANC LEBAN

Ul. WARNES 2191

(Nasproti postaje Paternal.)

slovenska tovarna mozaika

Velika izbira granitnega, apnenčevega in večbarvnega mozaika. Specialno izdelovanje granitnih stopnic ter vseh v to stroko spadajočih del

Albert Gregorič

J. Pedro Varela 5233

U. T. 50 - 5383

Villa Devoto Buenos Aires
zasebno J. P. Varela 5130

Trgovina čevljev BELTRAM

Vam nudi na izbiro najbolj modernih čevljev in raznovrstnega obuvala; sportnih čevljev, poletnih copat ter šolskih potrebščin.

Se priporoča ALBERT BELTRAM

DONATO ALVAREZ 2288 vogal CUCHA-CUCHA

P A T E R N A L

CON FRIO, CON CALOR

B E B A

QUILMES ¡LO MEJOR!

Na Avellanedi

Tako lepega dne pa slovenska naselbina na Avellanedi še ni imela, kot je bil to nedeljo. Vse je šlo kot po vrvi. Niti ni bilo treba klicati Baigorria, tistega, ki dela dež, da bi nam vreme pripravil... kar samo se je v soboto preje tako lepo izlilo in iztreskalo, da je bil nedeljski dan, 12. februarja prav lep in prijeten čep rav je solnce močno gredo.

Karlo Terplan je tako z mirno vestjo pripravil mize, ker nekdo bo že prišel, da jih zasede, ko je tak lep dan.

V kapeli, kjer je naša služba božja, je pa bilo tekanja. Toda vse je bilo pravi čas na pravem mestu. Novi mašnik je bil tam že pol ure prej. Že so bili na mestu tudi plaxči. Te je bilo seveda treba prinesiti od drugod, ker naša skromna kapelica premore kaj malo. Prostorna je in Jezusa ima tudi v tabernaklju, toda drugo pa skoro vse manjka.

Kje je šopek za novomašnika?

Gospa Hedvika ga je pripravila.

Kje je križ?

Ga že ima Marička.

In trnjeva krona? Taka je naveda, da se da novomašniku tudi trnjeva krona, spletena iz akacije. In tudi ta nova maša naj nosi to značilno znamenje prekmursko.

Evo je tukaj trnjeva krona!

Na beli blazinici okrašeni z rdečim cvetjem je bila spletena kraljevska krona... Kaj menite iz česa? Iz trnja in iz pšeničnih klasov! Zares značilna podoba! S častjo in brdkostjo je kronana duhovniku pot.

Razvil se je sprevid v hoda v cerkev. Belo oblečene deklice, kum iz kuma, Subanovi, so vodili z zlatimi plašči oblečene duhovnike.

Pri vrodu v cerkev sta sprejeli novomašnika Marička in Anica. Ena mu je dala križ in cvetje in je prav lepo nagovorila novomašnika s prošnjo, naj ne pozabi pri sveti daritvi izročiti Jezusa tudi vse prošnje zbranega ljudstva. Anica pa mu je podala krono in pojasnila, da naj mu bo vedno živ simbol duhovnikovega življenja.

Spet so zapeli "Novi mašnik bodi pozdravljen". Nato se je z vsi prisrčnostjo pričela sveta daritev. Govor je imel gospod Kastelie. Nato je bil "ofer", katerega se je vsa množica ljudi udeležila. In teh je bilo mnogo. Teško, da je bila kapela kdaj tako zelo polna. Sto sreč, da je prijeten prepil varval pred očmi.

Mnogo truda je bilo treba, da so se peveci izvežbali in bili so izborni.

Niso se spustili na latinsko mašo, pa so tem lepše slovensko zapeli. Kar hitro je bila ura poldne. Pa tudi maše je bilo konec. Seveda smo se za spomin tudi fotografirali.

Po končani maši pa je bil praznik po vseh slovenskih družinah na Avellanedi. Saj so prišli tudi od daleč na to lepo slovesnost in so bili povabljeni gosti k svojem. Pa tudi okoli novomašnika se je zbrala lepa družba in smo ga spremili do Karla Terplana. Z lepo torto novomašne knjige je bila okrašena srednja miza za katero smo se posedli in prekižali. V teku je bil drugi del slovesnosti — obed. Ta se je vršil v prav lepi domačnosti. K okusnim jedilom, pišči in navdušeni besedi se je pridružila tudi še vesela pesem in kar kmalu je bilo treba hiteti k popoldanski slovesnosti.

Polna ulica ljudi je že čakala, ko je bila 4 ura. Spet so prišli dopoldanski in še novih veliko, da prisostvujejo slovesnosti 20 obletnice Slovenske krajine.

Najprej smo zapeli litanije, na kar je sledila zahvalna pesem. Nato pa smo stopili na dvorišče.

Aj! So se nekateri ustrašili. Toplo bo. Saj je pa tudi res sonce prav lepo gredo. Kar preveč! Toda senec ni bilo... Paciencia...

Splošna jebila želja, da bi zborovanje vodil Andrej Lah, toda ni se doslej še toliko opomogel, da bi smel tvegati tako velik napor, ker na prostem je treba dati veliko glasu. Zato je vodil zborovanje g. Hladnik, ki je najprej pozval vse zbrane, naj le prav tako junaško kljubujejo ostremu soncu, kot so naši dedje stali trdno na braniku slovenstva v hudih časih zgodovine in so svojo dedno zemljo ohranili slovensko.

Vrstile so se klagavice in referati in petje. Ivan Hozjan je govoril o zaslugi slovenskega časopisja za Slovensko krajino. Ivanič Jože je govoril o prekmurskem izseljenstvu,

o njih za katerimi plaka blaga domovina. Hujberjev Jožek je govoril Baševo pesem domovini v slovo. Gjorekov Tine pa "Sen na Muri". Čehovinova Darinka je krasno povedala Gregorčičevo "Soči", njena mlajša sestra Vanda pa Aškerčev "Ropoša in Kruci". Tudi Sokol iz Dock Suda je nastopil z dvema dobro izvajanimi telovadnima nastopoma in ena naraščajka je tudi deklamirala pesem "Naša sloga", katero je izborno podala.

Zborovanje se je vršilo pod pokroviteljstvom ministra Cankarja, kateri pa je odsoten in ga je zastopal g. dr. Kjuder.

Z veliko pazljivostjo je številna množica spremljala zborovanje. Jugoslovanska, slovenska, argentinska in cerkvena zastava so bile ne le okras, temveč tudi simbol misli, katera je družila zborovalec.

G. Hladnik je podal v svojem govoru kratek pregled zgodovine Slovenske krajine s povdankom velike vloge, ki jo je igrala v naši preteklosti, ki se nam šele sedaj odpira v pravi luči, ker doslej je bila ta stran naše zgodovine kaj zanemarjena. Sveta brata Ciril in Metod in knez Kocelj imajo za slovenstvo veliko večji pomen, kot se je na splošno mislilo.

V imenu odsotnega g. ministra je spregovoril g. dr. Kjuder in podal marsikako koristno misel, posebno

Ob priliki nove maše na Paternalu

pa to, da naj ne bo Riachuelo Slovincem v Argentini to, kar je bila doma Mura tako dolga stoletja, ki jih je ločila! Tudi tukaj, ko smo srečno odkrili Prekmurec, je treba da se obojestransko pokaže dobra volja v veliki vnemi za skupno sodelovanje.

Slovenca ni brez pesmi in je seveda tudi to zborovanje spremljala pesem od začetka do konca. Pel je avellanediški pevski zbor, ki ga je g. Ciril pridno vežbal in so bili v petju tudi prav dovršeni. Naravnost velikansko delo so napravili peveci, da so se mogli pripraviti za toliko pesmi, kot so jih morali zapeti ta dan dopoldne in popoldne.

Vsi zborovalci smo navdušeno sklenili poslati naše posebne pozdrave v domovino kralju in princu Pavlu in jugoslovanski vladi. Tako tudi dr. Korošec in uredniku Kleklu, ki sta bila glavna boreca za Slovensko krajino in ki sta jo tudi ohranila Sloveniji in Jugoslaviji.

S petjem pesmi "Hej Slovani", katero so peli vsi zborovalci, se je ta lepa proslava zaključila.

CERKVENI VESTNIK

19. febr. bo maša na Paternalu za Sebastjana Mozetič. Popoldne nič.

26. febr. Maša v Nuestra Señora de la Guardia v Rosario ob 10.30 uri.

5. marca bo maša na Paternalu in molitve na Paternalu.

Rojakom v Rosariju. Z ozirom na željo rojakov v Rosariu sporočam, da se bo vršila sveta maša v cerkvi Nuestra Señora de la Guardia na ulici Uruburu. Omnibus 50 pusti dve kvadri vstran. Glede cerkvene oblasti je zadeva že v redu, treba je torej le, da v lepem številu pridete. Zaprošil sem že tudi slovenske sestre, da bi se pripravile na petje.

Tudi priliko za spoved boste imeli. Jaz bom gledal, da bom v cerkvi že ob 7 uri. V Rosario bom prišel najbrže tisto noč. Ostanem kake tri dni. Torej na svidenje 26. febr.

Na potovanje odidem v nedeljo 19. febr. o poldne in bom odsoten do 5. marca, ko bo spet v redu služba božja na Paternalu.

Umrli je sveti oče Poj XI. Marsikdo si je prisvajal pravico, da je kritiziral njegovo delovanje. Kdor je resnicoljuben, naj se sedaj pozanima in naj bere v časopisju, kaj pišejo o njem, pa bo spoznal, da je bil krivičen v sodbah, kajti sedaj umrli papež je resnično skušal biti oče vsemu katoliškemu in krščanskemu svetu sploh.

Hladnik Janez.

P R V A

Slovenska vinarna

NA DOCK SUDU

V zalogi imam veliko izbiro najboljšega vina in raznih pijač. Na željo klientov dovažam na dom. — Cene zelo nizke. Priporoča se lastnik

ALOJZ ŠIRCA

Calle Mazzini 1479 -- Dock Sud

FOTOGRAFIJA

"LA MODERNA"

VELIK POPUST PRI FOTOGRAFIRANJU

Ne pozabite

FOTO "LA MODERNA"

S. SASLAUSKY

Av. SAN MARTIN 2579

Telefon: 59-0522 - Bs. Aires

PRVOVRSTNA

Restavracija, Bar in Pivnica

RIVERA 1999 vogal DORREGO

U. T. 54 - 7461

Zračni prostori za društva, banke in svatbe z rezerviranimi prostori za družine

Kegljišče in kroglišče

Vsakovrstne jedi ob vsaki uri

Za društva dvorana brezplačno

Priporoča se lastnik

ANTON DEKLEVA

Pozor

Za načrte, betonske preračune in Firmo, obrnite se do tehničnega konstruktorja

FRANCA KLANJSEK

Marcos Sastre 4363

Villa Devoto U. T. 50-0277

ZGODOVINSKI ROMAN

Caričin ljubljenc

Nadaljevanje 127

Grof Orlov vzame iz žepa svojo denarnico in pokloni deklici zlatnik. Ona se mu zahvali, nakar sta zapustila oboja Rusa kavarno in odhitela v palačo Trientino.

Tu sta slekla svoj domino, izpod katerim sta nosila svojo pozlačeno uniformo.

V veliki dvorani častitljive stare palače so se zbrali vsi benečanski ljudje. Okrog lepe mlade grofice so stali benečanski aristokrati. Ko se je pojavil grof Orlov, je bil on edini, s katerim se je pogovarjala lepa Klarisa.

Telega večera je bila posebno lepa.

— Grofica, prišel sem, — reče grof Orlov in se prikloni, — da se poslovim.

— Da se poslovite, — vpraša Klarisa in ga čudno pogleda s svojimi velikimi očmi. — Ali že odhajate iz Benetk? Ali vam ni ugajalo pri nas? Saj ste bili med nami komaj nekaj tednov!

— Grofica, dolžnost me kliče! — odvrne Orlov, — neusmiljena dolžnost, ki vlada nad vsemi nami prav po mačehovsko. Moja carica me je poklicala nazaj in jutri zjutraj odpotujem.

— Da pa bom odnesel s seboj lep spomin, vas prosim, da srejmete moje povabilo, ki sem ga vam že včeraj omenil. Prosim vas, pridite nočoj na palubo moje admiralske ladje, kjer nas pričakuje mali souper. Sedaj je pust in damam je marsikaj dovoljeno, kar se drugače nikakor ne bi spodobilo. Sicer si pa izvolite izbrati masko, ki vam ugaja, ako ne želite, da bi vas kdo videl.

— Zakaj bi me ne videli? — odvrne Klarisa. — Že večkrat sem izzvala obrekovanje ljudi, pa se zato ničesar ne bojim. — Prav rada bi z vami o marsičem govorila, ker vas smatram za svojega prijatelja.

— Oh, grofica, preveč ste me počastili. Hvaležen sem vam, ker mi zaupate. Bodite prepričani, da sem vaš prijatelj. Stavim, da vem kaj mi boste povedali!

— Ne govorite sedaj! — ga poprosi Klarisa in se hitro ozre. — V svoji lastni palači nisem varna pred voluhmi. Na vaši ladji pa bova popolnoma nemoteno govorila. Tam se bova lahko pogovarjala! Samo nekaj vas moram vprašati knez Orlov, povejte mi resnico: ali ste res prijatelj in privržence svoje carice Katarine?

— Jaz sem njen prijatelj, — odvrne knez Orlov in povese svoje temne oči, — njen prijatelj sem, ker nosim njeno uniformo. Drugače pa sem njen sovražnik, ker me je prisilila da nosim uniformo. Vi veste, kaj pomeni biti pomorščak — Vedno na potu, nikoli doma — nikoli ne smem ostati tam, kjer bi rad ostal, — vedno moram biti na morju. Morje pa je nezvesto.

— Nezvesto je sicer, toda vendar je boljše kakor pa nezvesta žena! — odvrne tiho grofica.

Orlov se prikloni.

— Grofica, prav imate, — odvrne tiho Orlov in vsako besedo naglasi.

— Sedaj pa povejte odkritosrčno, — zašepče Klarisa, — ali ste Katarinin prijatelj ali niste?

— Kako naj bi bil njen prijatelj, ko me je pa tako ponižala? — vpraša knez Orlov in se spreha za grofico po dvorani. Njegove oči pa so se demonsko zasvetile. — Ali ste slišali kdaj o knezu Aleksandru Po-

temkinu?

— Ah, spominjam se! Pripovedovali so mi, da je to caričin miljenec.

— Da, novi miljenec, — zašepče ježno grof Orlov. Toda prej je bil nekdo drugi na njegovem mestu. Ali mislite, da je ta nekdanji miljenec mogel pozabiti, mogel odpustiti Katarini, kar mu je hudega storila? Klarisa ga vprašujoče pogleda.

— Ne, ne verujem, da bi mogel moški kdaj odpustiti ženi, ki bi mu najprej poklonila svoje srece, nato pa bi mu ga zopet odvzela, kakor da gre za dijamant. Moje mnenje je, da bo prvi miljenec sovražil svojega tekmeča, še bolj pa ženo, ki je vse to zakrivila.

— Vedite torej, — zašepče Orlov, jaz sem bil njen prvi miljenec!

— Potem sovražite carico? — Ah!

— Iz vse svoje duše? — Iz vse svoje duše jo sovražim!

— Zaveznika sva torej na življenje in smrt!

— Da, na življenje in smrt!

— Do groba? — Do groba!

Klarisa ponudi Orlovu svojo roko. Ta jo prisrčno stisne, nato pa galantno poljubi.

Oba sta si za trenutek gledala v oči, kakor da bi vsak hotel prečitati najskrivnejše misli drugega.

Čez nekaj časa zapusti knez Orlov v družbi adjutanta Kristeneka palačo. S svojim uspehom je bil zelo zadovoljen.

Vse je šlo gladko, celo boljše kakor je sam pričakoval in upal. Grofica bo prišla na krov, ko bo pa enkrat na ladji, ko se bo nahajala na krovu "Česme", potem je izgubljen odpeljal v Petrograd. Potem bo sto pil pred carico in nagrada gotovo ne na, potem je njegova. Potem jo bo

bo izostala.

Knez Orlov je bil zelo dobre volje. — Pojdiva, dragi Kristenek, — reče Orlov. — Pila bova na ladji šampanje. Nočoj sem doživel večji triumf, kakor pa Aleksander Potemkin, ko je premagal upornika Pu-gačeva in njegovo vojsko!

Oba odhitita h kanalu.

Nekaj minut pred enajsto uro je izginila grofica Klarisa iz dvorane.

Palača je bila podobna velik! kletki, iz katere se je dalo po želji odleteti in zopet prileteti v njo.

Gosti so prihajali in odhajali. Godba je igrala, — povsod so plesali. Služabniki so ponujali po dvorani pijače in slaščice in nihče ni opazil, da je lepa gospodarica izginila iz dvorane in odšla v svoj budoar.

Tu sleče s pomočjo svoje sobarice obleko, ki jo je nosila v plesni dvorani in se preobleče v temno obleko, ki se je popolnoma rilegala njenemu telesu in izražala njeno vitko linijo.

Nato se ogrne z navadnim in enostavnim plaščem, mali klobuk pa, ki si ga je posadila na glavo, bi prej pristojal siromašni deklici, kakor pa njej, lastnici palače Trientino.

Nato vpraša svojo sobarico: — Ali je Nikola s svojo gondolo spodaj?

— Da, signorina!

— Dobro je, — naj me popelje! Grofica pokima svoji sobarici in odhiti po stopnicah na vrt, odtod pa se poda skozi stranska vrata na ulico in kmalu dospo do kanala, ki se je nahajal za palačo.

Tu se je zibala na valovih majhna, lahka gondola, v kateri je sedel neki stari, sivobradi gondolijer.

— Hej Nikola! — zakliče grofica. Gondolier pa je ni slišal.

— Nikola! — zakliče še enkrat grofica.

Gondolier se zdrzne.

— Oh, oprostite signorina, — reče on, — jaz sem bil — sem zaspal, — da, nekdo je bilo to drugače, v prejšnjih letih večkrat nisem spal za časa predpusta celih štirinajst dni, toda sedaj — sedaj so mi lasje že osiveli, lepa madona, sedaj nisem več za karneval!

— Dobro je, Nikola, — vzemi vesla in me odpelji v predmestje lagun, — po najbližji poti, kakor vedno!

— Grofica, — reče stari z zamolklim glasom, ki je že skoraj malo drhtel, — rad bi vas opozoril, — ti nočni izleti v predmestje, tam ni preveč varno — če pa zvedo to beneški odlični ljudje — — —

— Tiho stari — nihče ne ve ničesar, — pelji — hitro! Ustavi pred tisto majhno hišico, ki jo že poznaš! Stari Nikola priklima.

Pograbil je svoja vesla.

Grofica je sedla na klop, ki je bila prevlečena z baržunom in gondola je mirno zdrknila po gladini temnega kanala.

Oblaki so zginili, mesec je plaval na nebu in s svojo blede svetlobo razsvetljeval Benetke.

Bila je prekrasna nočno vožnja. Ob obali so stala velike, temne in molčeče beneške palače, lahen vetrič pa je prinašal zvoke oddaljene glasbe; mesec je spremljal malo gondolo na njeni poti, srečavale pa so jo mnoge gondole, okrašene z lampijončki ki so jih že oddalec videli, ker so bile razsvetljene.

Klarisa se je stisnila v svoj plašč. Svoj obraz je skrila za visokim ovratnikom in odgovarjala na vesele vzklike v gondolah, ki so ji prihajali naproti, ali pa jo prehitevali, samo z lahkim kimanjem glave.

Gondola je po mnogih kanalih na-

Mladinski kotiček

NI JI BILO USOJENO

Milica je vsa žalostna zapustila domač kraj, ko se je podala za očeto, ki je že nekaj let prej odšel v Argentino. Cel mesec pred odhodom je hodila z mamico okrog prijateljev in znancev ter se poslavljala od njih. Vsi so jima želeli srečno bivanje v tujini ter skorajšnjo vrnitev. Milica je svojim prijateljicam odgovarjala z žalostnimi besedami in jim obljubljala, da jim bo pisala, kako je v novi zemlji. Vsakokrat ko sta se z mamico vračale domov, sta se pogovarjali kako si bosta v Argentini uredili svoje gospodinjstvo. Tudi doma, bo treba pustiti dosti stvari, ki niso vredne, da jih nosimo po svetu, tam bo treba nove nabaviti. "Kajne, mamica, da bomo vse novo in lepo kupili, da se bo vse svetilo, kot pri sosedovih, ki so vso opravo kupili pred kratkim v mestu", je večkrat rekla Milica.

Mama je seveda pritrčila, a pristavila je, "vendar so tudi stare stvari dobre, ker nas spominjajo na domač kraj, zato bomo nekatere vzeli s seboj!"

Milica ni razumela kaj hoče mamica z tem povedati, a zapomnila si je dobro te besede. Pa je hitela dalje spraševati mamico, "ali so tudi v Argentini tako lepe gore, kot so naše, ali so tako čisti potoki kot pri nas?" Mama je nekoliko pomislila, ter v sebi dognala, da tudi v Argentini morajo biti gore in reke, pa je rekla Milici: "seveda so in pa še veliko večje in lepše kot naše!" Milici so pa v šoli učitelj pravili, da lepših gor kot so naše sploh ni. Pa jim je kot dokaz navedel tudi nekaj primerov: vsako leto obišče naše gore veliko število tujcev, kateri pridejo gledati našo krasoto in se navžiti zdravega gorskega zraka, potem se pa v kristalno-čistih potokih okopajo. Tudi to si je Milica zapomnila, a rekla ni nič, kajti mamico je spoštovala nad vse in jo ni hotela nikdar žaliti.

Prišel je dan, ko je bilo treba zapustiti domač kraj ter se podati v Trst, kjer jih je čakala velika ladja, da jih odpelje v Argentino. Toliko solza Milica še ni videla. Vse sosede in vsi sorodniki so jokali, ko sta z mamico odhajali. Še en objem in ladja je zapiskala, kar je domenilo, da je prišla ura odhoda. Potem pa

mahanje z robcem v zadnji pozdrav in že so postali ljudje na pomolu majhni, da jih ni bilo mogoče spoznati. Ladja je začela hitreje brzeti in prihajala na odprto morje. Solze so se posušile in takrat je milica videla prvi in zadnjikrat lepoto naše zemlje. Čudila se je kako, da ni do sedaj nikdar opazila te krasote. Mamica pa ji je pojasnila, da je vsaka stvar takrat lepa, ko jo izgubimo ali ko nam ni dosegljiva. Tudi mama je občutila isto, zato je lahko odgovorila.

Po sedemnajstdnevni vožnji sta dospeli v Buenos Aires, kjer jih je čakal oče z nekaterimi prijatelji. Začudili so se Milici, ki je tako velika, saj so jo čisto majhno pustili doma. Ona pa jim je hotela vse natančno povedati. Kako jih domači pozdravljajo, kako lepe zelen gore so bile ko sta z mamico odhajali i. t. d.

Zvečer se je zbralo na očetovem stanovanju še več znancev, ki so prišli po novice iz domovine. Milici ni zmanjkalo, vsakemu je povedala svoje, tako, da so jo vsi vzljubili. Tudi nekaj deklamacij od doma je povedala. Družba je bila vesela in zadovoljna in imela polno hvale za Milico, ki je tako pridna.

Drugi dan je odšel oče na delo. Doma sta ostali z mamico in začeli urejevati bomo gospodinjstvo. Od sedaj je življenje potekalo mirno vsaki dan enako. Oče je hitro poskrbel, da je Milica začela hoditi v šolo, da bi se čim prej navadila španskega jezika. Mamica je morala tudi na delo, ker oče ni zasluzil dovolj, zato so sklenili da ostane Milica cel dan v šoli, ker bi bila v nevarnosti, ako bi bila sama doma.

V šoli je imela Milica kmalu mnogo prijatelje. Pripovedovala jim je iz kako lepe dežele je prišla. Spomnila se je na bistre potoke in visoke gore. Tu je pa videla le umazano reko in namesto gor, visoke hiše, ki niso dovolile čistemu zraku do otrok v šoli.

Radi slabe hrane v šoli in brezračnih prostorov v stanovanju, je Milica kmalu začela bledeti in hušati. Mati in oče sta se posvetovela in sta dognala, da ji zrak ne prija. Pe-

ljala sta jo k zdravniku, ki je Milico natančno pregledal ter dal nekaj zdravil. Mislila sta, da se bo deklica popravila ter sta nadaljevala svoje delo, kajti brez dela ni jela. Tako sta, v vedni skrbi za kos kruha, skoraj pozabila na otrokovo bolezen. In ravno to je bilo usodno za Milico.

Nekega ponedeljka je rekla mamici, da ne more v šolo, ker jo bolijo noge. Še tisti dan je legla v posteljo. Mamica je pustila delo, da bi jo stregla, ker se je Milica od dneva do dneva slabšala. Ne zdravniki ne zdravnice niso več pomagale. Dekletce je postajalo vedno slabše. Od nekdanj krasne, žive Milice je ostala sama slika. Tedaj pa je prišlo najhujše. Začela je bruhati kri in po dolgem trpljenju je izdihnila svojo mlado, komaj 12 let staro dušo, ravno takrat, ko so po mestnih zidovih začeli blagodejni sončni žarki božati zaduhel velemstni zrak.

Vse prijateljice, ki so jo med boleznijo obiskovale, so se tedaj zbrale, da se posvetujejo, kako napraviti čim lepše venice za Milico. Iz kupljenih rož so ji res napravile kite cvetja, a Milici vse to ni pomagalo, ležala je negibno, med cvetjem cvetljica, usahla, ker ni imela čistega domačega zraka.

Vse nade, katere je gojila in vse upanje starišev, je šlo z Milico v hladni zgodnji grob. Ostal je samo spomin.

Jan Kollar:

DOMOVINA VSESLOVANSKA
Od Atosa k Triglavu do Primorja, od Mazuranov pa tja do Kosova od Carigrada pa tja do Petrova z Lagode do Uralskega pogorja.

od Dona do dubrovnškega morja, od Blatona do Balta in Azova, od Prage tja do Moskve in Kijova in do Kamčatke vstočnega obzorja.

od Tatre do Urala, Volge, Save, kjer širijo se daljne pokrajine, tam sliši jezik matere se Slave.

Ej, v kolo, bratje, kje je radost vaša, kje meje so velike domovine, pogledajte to Vseslavija je naša!

Anton Zajc:

Skrivnosti sreče

Kaj je sreča? Beseda "sreča" je zelo raztegljiv pojem, ker v vsakem človeku zavzema drugačne oblike. Naj sledi nekoliko zgledov:

Skopuh domneva, da postane srečen, kadar bo nagrabil veliko vsoto denarja. V trenutku, ko to doseže, pa zaželi še enkrat toliko.

Trgovec nestrpno čaka trenotka, ko bo kupil avtomobil. Ko ga ima, je nekaj tednov srečen, a potem si zaželi vilo.

Deček hrepeni za lesenim konjem, ki ga je videl v izložbi trgovine. Ko ga dobi je deček srečen, drugi dan pa odbije konju glavo in hoče bicikelj.

Vsi trije, dasi vsak v drugačnem smislu, so dosegli srečo, katero so pozneje zapravili.

Človek je podoben gorskemu jezeru. Dokler v njem vihrajo notranji nemiri, je razburkano in kalno; a ko se vihari poležejo, postane mirno in čisto kakor sinje nebo. Dokler tvojo dušo polnijo sebična hrepenjenja, si nesrečen; ko pa v nji zavladajo zadovoljstvo in tišina želja, postaneš srečen. Bodi torej zadovoljen s tem, kar imaš. Ob enem delaj, ker delo je pogoj življenja; vse drugo ti bo navrženo. Tišina želja je sreča.

Vseslovanstvo

(PANSLAVIZEM)

Znano je, da je na evropski celinii Slovan največji po številu. Zato se mnogokrat vprašujemo: zakaj nima več pravice v svetovnem življenju ali pa vsaj samostojne države? Na to vprašanje dobimo odgovor ako se malo ozremo v zgodovino, katera je polna dokazov o slovanski neslogi katera postane tako največji greh in grob slovanstva. Globoko v Nemčiji so vasi, reke in gore, ki imajo še danes čisto slovanska imena, kar pri-

ča, da so tam nekoč živeli naši pradedje, katerih nesloga in mehknost je povzročila raznarodnost. Kljub temu, da vsi to občutijo in spoznajo, pa se nesloga vedno znova pojavlja in prinaša našim sovražnikom lepih koristí.

V vseh časih pa so se dobili ljudje, ki so z besedo in pismom dokazovali kaka nesreča je razdor. Čeprav so ti ljudje ostali glas vpijočega v puščavi, je vendar prav, da se nekoliko z njimi seznanimo. Naš mali slovanski narod je imel Vodnika, Prešerna, Aškercu, Gregorčiča, Cankarja in druge, od katerih že poznamo nekaj del. Zato bomo danes našim malim čitateljem predstavili enega izmed največjih čeških pesnikov Jan-a Kollar, ki se je rodil leta 1793, umrl pa 1852. Jan Kollar ima cele knjige sonetov v katerih razkrija svojo ljubezen do Majke Slave ter svojo žalost nad počasnim manjšanjem slovanske zemlje. Biča odpadnike in uči mladino spoštovati Majko Slavo. Prepotoval je vse slovanske zemlje, katerim je zapel, kar je v njih videl. Poznal je slabosti slovanskih voditeljev in občutil sužnost v katero so vodili podrejeno jim ljudstvo. Zato so vse njegove pesmi namenjene ljudstvu, katero kliče na branik slovanstva. Za sedaj bomo priobčili nekatere, a pozneje, po možnosti še katero njegovih pesmi.

Jan Kollar:

MATI

Kakor nesrečna zapuščena mati, ko smrt ji vzame hčere in sinove, po svetu hodi, išče njih grobove, in sliši se v nočeh jo vzdihovati,

tako začel sem jaz obiskovati; pozabljene slovanskih mest gradove, kar zdaj se Kunice, Krain, Lobdye ime bi hotel pravo izkopati [zove,

Kjer Sloupsko, Mešin, druga mesta leže v tujini tiho pokopana, [naša tam Nemeč z našo se lastjo ponaša.

Kako bi kdaj te brate pozabili, kjer Ritra bila je, Vineta znana, v njih Dervan, Mik in Belbog zlatokrili.

posled prišla iz mesta, prikazala se je obala, ki je bila posejana s samimi majhnimi hišicami, ko je ta del predmestja izginil, so prišli na vrsto vrtevi, potem pa se je tu pa tam prikazala kakšna borna koliba.

— Sva že v predmestju, — reče stari Nikola in pokaže množico kolib, ki so se dvigale blizu obale. To je del Benetk, kjer stanujejo siromasni ljudje. Tukaj živijo ribiči, ki si s težkim delom služijo svoj vsakdanji kruh.

— Danes je tudi tukaj tiho in mirno, ker so vsi odšli v mesto, da bi se razveselili. — Madona, tam so stopnice. Ali vam naj pomagam?

— Ni treba!
— Tam je kolibica, kjer stanuje!
— Počakaj tam!
— Madona, ali naj bi vas čakal?
— vpraša stari.

— Ne, — hvala, — vrnila se bom peš, dragi Nikola! Plačo boste do ste dobili jutri zjutraj. Zbogom! Bog naj vas blagoslovi!

Ne, signorina, vas naj blagoslovi, — vzklikne stari in pogleda mlado in lepo ženo. — Bog naj vas blagoslovi in obvaruje vsake nesreče, — tukaj ni baš preveč varno. Boljše bi bilo, če bi šel jaz z vami.

— Ne! Ostanite! — vzklikne Klarisa in stoji na stopnice po katerih je odšla na obalo.

Čez nekaj trenutkov je stala pred kolibico, pred katero so visele ribiške mreže in se sušile.

Grofica Pineberg se je še enkrat ozrla in pogledala na vse strani, potem pa je trikrat potrkal na vrata. Zaslišali so se koraki! — Mlada žena si je pritnila roke na razburjeno srce. Vrata so se odprla, na pragu pa se je pojavil lep, črnolas mladenič.

— Gianettino!
— Klarisa! — Ljubljena!

— Prišla sem, dragi moj!
— Dobrodošla, pričakoval sem te! Gianettino raširi roke in potegne Klariso čez prag.

Objela sta se in pozabila na ves svet.

Vrata so se za njima zaprla. Valovi kanala so tiho šumeli, v daljavi pa so se bleščale Benetke, kraljica morja.

107. POGlavJE.

Gondolijerjeva ljubezen.

Gianettino je potegnil svojo ljubljeno v revno urejeno sobico. Še vedno sta bila objeta, poljubljala sta se in si šepetala najslajše besede.

Grofica Klarisa je slekla svoj plašč in vrgla tudi klobuk na mizo. Grofica je objela mladega gondolijerja, ki ni prenehal poljubljati njenih rdečih, sočnih ustnic.

— Madona, prišla si? — je šepetal Gianettino. — Ali si zares tukaj? Oh, baš sem se že, da boš nočoj polnoma pozabila na svojega ubogega Gianettina.

— Vozil sem se mimo tvoje palače — videl sem razsvetljena okna — slišal sem zvoke godbe, po katerih so plesali tvoji gostje, — oh, Klarisa, ko bi ti vedela, kako mi je bilo težko!

— Morda jo sedaj objema kakšen drugi moški, — morda jo je prav sedaj objel kdo drugi in zaplesal z njo. — Oh, madona, moja roka je nehote segla po bodalu, na mojo srečo pa me je moja gondola hitro odnesla.

— Oh, Klarisa, jaz ne morem več prenašati tega življenja! Ti prihajaš k meni samo ponoči, podnevi pa te obdaja toliko drugih moških!

— Oh, ti ljubljeni in ljubosumni človek! Mar ti ne dam tisočkrat več, kadar sem tvoja, tvoja ponoči? — Ali ne veš, da je noč ustvarjena za tiste, ki se ljubijo? — Ali še nisi sli-

šal, da imenuje pesnik noč prijatelje ljubezni. — Oh, Gianettino, pogledj, sedaj sem naslonila svojo glavo na tvoje prsi. — Tukaj sem na varnem, tukaj sem mirna. — Kajne, Gianettino ti bi me branil, če bi mi pretila kaka nevarnost?

— Branil bi te s svojim življenjem! — vzklikne Gianettino in dvigne roko k svečani prisegi. — Toda kdo naj bi ti storil kaj žalega? — Saj ti si angelj siromakov! Vse Benetke te obožujejo, celo preveč te obožujejo, jaz pa moram vse to mirno gledati!

— Gianettino, ti bi bil lahko srečen, ker je tako.

— Srečen bi bil, če bi vedel, da hodo ti ljudje kedaj zvedeli, da si moja! No, Klarisa, povej mi sama, ali ni najina ljubezen popolnoma brezupna? Nikdar ne bova združena — nikdar ne bova pred ljudmi pripadala drug drugemu! — Jaz se moram k tebi plaziti ponoči kakor tat, ti pa prihiš k meni kakor metulj, ki ga preganjajo. — Klarisa, ti si postala zamišljena? — Povej mi na kaj misliš? — Zakaj se ti je čelo nagrbčilo? Zakaj strmiš tako žalostno v tla?

— Ker slutim, da najina ljubezen ne bo dolgo trajala, — odvrne Klarisa.

— Bog ne daj! — se prestraši Gianettino. — Najine ljubezni ne sme biti nikdar konec! — Ah Klarisa, ali misliš, da tvoja ljubezen ni dovolj globoka, da bi me mogla z njo vedno osrečevati? Ali misliš, da bo prišel čas, ko ne boš več hrepenela za menoj?

— Ne mislim tako, moj dragi, moj edini, ljubljeni Gianettino, — odvrne lepa, rdečelasa žena in sede k Gianettinu na obrabljeno sofo, — ljubila te bom do svojega poslednjega vzdihljaja. Saj ti si mi vse na

svetu! Jaz te ljubim, ljubim, moj edini! Nikdar te ne bom prenehala ljubiti!

— Moja pot pa me bo odpeljala od tebe! — Moja pot vodi daleč od tod, vodi v deželo, kjer ne cvetejo pomaranče in limone, temveč gospodari mraz. Tam se bom borila, tam me bodo obdajali sami sovražniki, tam se bom morala boriti za carsko krono! Da, Gianettino, borila se bom za prestol! Potem pa — potem bo morda uboga Klarisa postala carica, ti pa veš, da žena, ki sedi na prestolu ne sme poslušati svojega srea. Carica pripada le svojemu narodu!

— S teboj bom odšel v državo, o kateri govoriš! — odvrne Gianettino kljubovalno. — Boril se bom poleg tebe! Klarisa, potrebovala boš prijatelja in zanesljivega človeka! Potrebovala boš nekoga, ki bi z veseljem žrtvoval zate svoje življenje!

— To bo storil tvoj Gianettino in če se ti bo zares posrečilo doseči carsko krono, bom ležal kakor zvest pes pred tvojim prestolom in raztrgal vsakogar, ki bi se ti približal s hudobnim namenom!

— Moj dragi prijatelj! — vzklikne Klarisa in pogladi Gianettina po njegovih črnih laseh. — Vedi, da se bo nočoj o vsem odločilo!

— Kaj?! — Nočoj?

Gianettino jo je prestrašeno pogledal.

— Da, moj prijatelj! — Ti poznaš kneza Orlova, tistega odličnega Rusu, velikega admirala, ki je tebe in mene rešil iz hladnih morskih valov.

— Poznam ga, odvrne Gianettino nemirno, — vem, da te ta človek obožuje in da si je prisegel, da boš ti njegova! — Ko sem ga prvokrat videl, se mi je zazdelo, da je ta človek prišel samo radi tega v Benetke, da bi ti storil kaj hudega! Že takrat

(Dalje prihodnjic)